

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra regionálního managementu a práva

Bakalářská práce

Přijetí eura v ČR

Vypracovala: Lucie Klásková
Vedoucí práce: Ing. Martina Krásnická, Ph.D., LL.M.

České Budějovice 2021

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Lucie KLÁSKOVÁ
Osobní číslo: E18043
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku
Téma práce: Přijetí eura v ČR
Zadávající katedra: Katedra regionálního managementu a práva

Zásady pro vypracování

Cíl:

Euro je měnou Evropské unie, k jejímuž přijetí se ČR zavázala. Cílem bakalářské práce je popsat a vysvětlit problematiku vstupu České republiky do eurozóny, zhodnotit dopady do právního systému a porovnat tyto skutečnosti s jinými členskými zeměmi EU.

Rámcový postup zpracování:

1. Historický vývoj evropské měnové unie
2. Hospodářská a měnová unie
3. Národní plán zavedení eura v ČR
4. Výhody a rizika zavedení eura a porovnání s jinými členskými zeměmi EU
5. Maastrichtská konvergenční kritéria a jejich plnění
6. Přechod do eurozóny

Rozsah pracovní zprávy: 40 – 50 stran
Rozsah grafických prací: dle potřeby
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

1. JANAČKOVÁ, Stanislava. Peripetie české ekonomiky a měny, aneb, Nedejme si vnutit euro. Praha: Institut Václava Klause, 2014. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-07-4.
2. Zavedení eura [online]. Praha: Ministerstvo financí, 2018 [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <https://www.zavedenicura.cz/>
3. Česká národní banka [online]. Praha: ČNB, 2020 [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz>
4. Národná banka Slovenska [online]. Bratislava: Národná banka Slovenska, 2020 [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <https://www.nbs.sk/>
5. Zákon č. 659/2007 Z. z. o zavedení meny euro v Slovenskej republike a o zmene a doplnení niektorých zákonov
6. Wolf, H. Eurozone entry criteria after the crisis. Int Econ Econ Policy 9, 1-6 (2012). <https://doi.org/10.1007/s10368-012-0205-8>

Z důvodu sloučení Katedry práva s Katedrou regionálního managementu přechází práce pod Katedru regionálního managementu a práva.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Martina Krásnická, Ph.D., LL.M.
Katedra regionálního managementu a práva

Datum zadání bakalářské práce: 22. února 2021
Termín odevzdání bakalářské práce: 16. dubna 2021

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
děkanka

doc. PhDr. Miroslav Láпка, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 22. února 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. Zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 12. 4. 2021

.....

Lucie Klásková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé práce Ing. Martině Krásnické, Ph.D., LL.M. za odborné vedení a cenné rady. Zároveň děkuji své rodině za morální podporu, kterou mi během studia poskytovala.

Obsah

1	ÚVOD	3
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	5
3	HISTORICKÝ VÝVOJ EVROPSKÉ MĚNOVÉ UNIE	6
3.1	POČÁTKY EVROPSKÉ INTEGRACE	6
3.2	VÝVOJ KOORDINACE MĚNOVÉ POLITIKY	8
3.2.1	<i>Brettonwoodský měnový systém</i>	9
3.2.2	<i>Wernerova zpráva</i>	10
3.3	EVROPSKÝ MĚNOVÝ SYSTÉM	10
3.3.1	<i>ECU</i>	11
3.3.2	<i>Mechanismus směnných kurzů</i>	11
3.4	CESTA K EURU	12
3.4.1	<i>Delorova zpráva</i>	12
3.4.2	<i>Maastrichtská smlouva</i>	13
3.4.2.1	Třetí etapa HMU a zavedení eura	14
3.4.2.2	Princip „opting-out“	15
4	HOSPODÁŘSKÁ A MĚNOVÁ UNIE	16
4.1	EURO	16
4.1.1	<i>Eurobankovky a euromince</i>	17
4.2	EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA	18
4.3	MAASTRICHTSKÁ KONVERGENČNÍ KRITÉRIA.....	20
4.3.1	<i>Kritérium cenové stability</i>	21
4.3.2	<i>Kritérium úrokových sazeb</i>	21
4.3.3	<i>Kritérium směnného kurzu a ERM II</i>	21
4.3.4	<i>Kritérium veřejného deficitu</i>	23
4.3.5	<i>Kritérium veřejného dluhu</i>	23
4.4	PAKT STABILITY A RŮSTU	23
5	NÁRODNÍ PLÁN ZAVEDENÍ EURA V ČR	26
5.1	HLAVNÍ PRINCIPY A ZÁSADY ZAVEDENÍ EURA	26
5.2	HARMONOGRAM ZAVEDENÍ EURA.....	27
5.3	SCÉNÁŘE ZAVEDENÍ EURA.....	28
5.3.1	<i>Jednorázový přechod na euro</i>	28
5.3.2	<i>Scénář s využitím přechodného období</i>	29
5.3.3	<i>Jednorázový přechod na euro s využitím tzv. doběhu</i>	30
6	VÝHODY A RIZIKA ZAVEDENÍ EURA A POROVNÁNÍ S JINÝMI ČLENSKÝMI ZEMĚMI EU	31

6.1	OČEKÁVANÉ PŘÍNOSY EURA	31
6.2	MOŽNÉ NEVÝHODY EURA	32
6.3	SITUACE V JINÝCH STÁTECH EU	34
6.3.1	<i>Bulharsko a Chorvatsko</i>	34
6.3.2	<i>Švédsko</i>	35
7	MAASTRICHTSKÁ KONVERGENČNÍ KRITÉRIA A JEJICH PLNĚNÍ.....	37
7.1	ANALÝZA PLNĚNÍ KONVERGENČNÍCH KRITÉRIÍ ČR.....	37
7.1.1	<i>Plnění kritéria cenové stability</i>	37
7.1.2	<i>Plnění kritéria úrokových sazeb</i>	39
7.1.3	<i>Plnění kritéria směnného kurzu</i>	39
7.1.4	<i>Plnění kritéria stavu veřejných financí</i>	41
7.2	VYHODNOCENÍ STUPNĚ EKONOMICKÉ SLADĚNOSTI	41
7.2.1	<i>Cyklická a strukturální sladěnost</i>	42
7.2.2	<i>Přizpůsobovací mechanismy</i>	44
7.3	VYHODNOCENÍ NOMINÁLNÍ A REÁLNÉ KONVERGENCE	46
7.4	KRITIKA MAASTRICHTSKÝCH KRITÉRIÍ	46
8	PŘECHOD DO EUROZÓNY	48
8.1	ÚKOLY PRO JEDNOTLIVÉ SEKTORY	48
8.1.1	<i>Banky a finanční instituce</i>	48
8.1.2	<i>Veřejné finance, veřejná správa a samospráva</i>	49
8.2	LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	49
8.2.1	<i>Příprava Obecného zákona</i>	50
8.2.2	<i>Harmonizace zákona o České národní bance</i>	51
8.2.3	<i>Národní koordinační skupina</i>	51
8.3	PROCEDURÁLNÍ POSTUP	51
9	ZÁVĚR	54
I.	SUMMARY	56
II.	PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY	57
III.	SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ	65

1 Úvod

Měla by Česká republika přijmout euro? Tuto otázku určitě slyšel každý z nás a je tématem mnoha diskuzí více jak 15 let. Dne 1. května 2004 vstoupila Česká republika společně se Slovenskem, Polskem, Maďarskem, Slovinskem, Litvou, Lotyšskem, Estonskem, Kypru a Maltou za velkých oslav do Evropské unie. O tomto kroku občané ČR rozhodli v referendu, kde se většina voličů vyjádřila kladně. Slavnostním podepsáním smlouvy o Evropské unii se zároveň ČR zavázala k zavedení společné měny euro v momentě, kdy na to bude připravena. Do té doby Smlouva stanovila dočasnou výjimku. Z toho vyplývá, že je to naše povinnost a nedodržením tohoto závazku by znamenalo porušení Smlouvy. Měli bychom se tedy ptát kdy a ne jestli.

Přijetí eura představuje komplikovaný několikaletý proces, na jehož konci bude česká koruna nahrazena eurem. Důležitým předpokladem je politické rozhodnutí, schopnost splnit uložené podmínky známé jako Maastrichtská konvergenční kritéria a reálná konvergence. Proto zde hraje důležitou roli načasování, které může zásadně ovlivnit hospodářský vývoj země. V současné době je součástí eurozóny 19 z 27 členských států EU. Navzdory plánům vstoupit do třetí etapy Hospodářské a měnové unie do roku 2010, ČR stále společnou měnu nepřijala a pevně stanovené datum také není.

Má bakalářská práce je nazvaná „Přijetí eura v ČR“. Důvod výběru tohoto tématu je především můj zájem o přistoupení naší země k eurozóně. I po tolika letech je to stále velmi aktuální a diskutované téma, o kterém by každý občan ČR měl něco vědět. Rozhodnutí a následné přijetí eura ovlivní každého z nás, ať už pozitivně nebo negativně, a je zapotřebí znát veškeré jeho důsledky.

Toto téma jsem pojala komplexně a rozdělila ho do šesti navzájem provázaných kapitol. První tři kapitoly jsou zahrnuty v teoretické části. Ta nejprve seznamuje s historií evropské integrace od konce druhé světové války a s předchůdci Evropské unie, dále popisuje vývoj koordinace měnové politiky, jejímž cílem bylo zavedení společné měny. Později je představena Hospodářská a měnová unie v podobě, v jaké ji známe dnes. Zde se práce zabývá základním platebním instrumentem – eurem, hlavním orgánem EU pro měnovou otázku Evropskou centrální bankou, Maastrichtskými konvergenčními kritérii a Paktem stability a růstu. V poslední kapitole je představen dokument národního plánu, který je důležitým vodítkem pro celý proces přistoupení k euru. Zde jsou popsány principy plánu, hlavní zásady a úkoly pro jednotlivé sektory ekonomiky.

V praktické části jsou nejdříve vymezeny přínosy a rizika spojená se společnou měnou. Dále jsou zhodnoceny některé nečlenské státy eurozóny. Na jednu stranu jsou popsány dosud učiněné kroky Bulharska a Chorvatska jakožto nejnovějších žadatelů o evropskou měnu a na druhou stranu Švédsko jako představitel odpůrce eura. Samostatná kapitola je věnována podmínkám vstupu a jejich plnění Českou republikou. Je zde provedena analýza reálné a nominální konvergence. Na závěr je popsán možný postup, který by vedl k přijetí eura včetně nutných legislativních úprav.

2 Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je popsat a vysvětlit problematiku vstupu České republiky do eurozóny. Pro splnění tohoto cíle jsem si vytyčila tři body, ke kterým bych ráda dospěla.

První bod cíle se bude zabývat popsáním hlavních přínosů a negativních dopadů na občany a ekonomické subjekty ČR. Zároveň porovnam situaci v ostatních státech EU, které prozatím nepřistoupily k eurozóně. K tomuto účelu poslouží Bulharsko a Chorvatsko jakožto pravděpodobně budoucí noví členové eurozóny. Naproti tomu vysvětlím důvod zásadního odmítání eura ze strany Švédska.

Nejdůležitějším úkolem bude splnění druhého dílčího cíle. Jedná se o analýzu plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií definovaných v čl. 140 SFEU. U jednotlivých kritérií porovnam dosažené hodnoty s referenčními hodnotami ukazatelů kritérií. Dále bude zhodnocena reálná konvergence, tzn. přibližování ekonomické úrovně České republiky k úrovni Evropské měnové unie. Na základě této analýzy vyhodnotím, do jaké míry ČR splňuje podmínku pro zavedení eura.

Závěrečným dílčím cílem bude popsat legislativní změny, které bude potřeba přijmout před přijetím eura. V tomto ohledu bude nejdůležitější představit podobu *Obecného zákona o zavedení eura* a novelizaci zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance.

V práci budou použity metody deskripce, komparace, analýzy a syntézy. Informace budou čerpány převážně z webové stránky pod záštitou Ministerstva financí ČR *Zavedení eura v České republice*, dále pak z dokumentů Evropské komise a České národní banky, z nařízení Rady EU, odborné literatury a vědeckých článků. Data pro analýzy získám především z každoročně zveřejňovaných dokumentů České národní banky a Ministerstva financí ČR sloužící k tomuto účelu.

3 Historický vývoj evropské měnové unie

3.1 Počátky evropské integrace

Podle Tomáška, Týče & Malenovského (2013) je možné za počátek vytváření evropské integrace dnešního typu považovat již období krátce po druhé světové válce. Dokládá to vize jednoho z nejznámějších politiků W. Churchilla o rozdělení Evropy železnou oponou a pozdější vyjádření o nezbytnosti vybudování „spojených států evropských“. Největší válečný konflikt 20. století upozornil, že je potřebné zmírnit rozdíly států Evropy. Řešením byla myšlenka evropské federace pod záštitou mezinárodní organizace.

Za prvního předchůdce Evropské unie (EU) je považováno Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO) založené roku 1951 v Paříži. Smlouvu, známou jako Pařížskou smlouvu, podepsalo šest států Evropy – Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Francie, Itálie a Spolková republika Německo. Podnětem pro jeho založení bylo sepsání tzv. Schumanova plánu. Cílem bylo vytvořit volný pohyb uhlí a oceli mezi smlouvou svázanými státy v rámci jejich společného trhu. Výsledné sdružení šesti států nenaplnilo politický význam společenství a omezovalo možnosti společného trhu (Fiala, Krutílek & Pitrová, 2018; Tomášek, Týč & Malenovský, 2013).

První zkušenost s fungováním nadnárodní organizace ESUO ukázala, že je možné prohloubit koordinovaný proces do dalších oblastí. V 50. letech došly členské státy ESUO k závěru, že společný trh bude fungovat, pokud integrovaná odvětví budou spolu souviset. Na základě toho vznikly dvě mezinárodní smlouvy, které byly pojmenovány podle místa podpisu jako Římské smlouvy (Tomášek, Týč & Malenovský, 2013).

První Římská smlouva je jinak označená Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (EHS). EHS si stanovilo jako cíl podporovat harmonický hospodářský rozvoj, větší stabilitu a zlepšení životní úrovně. Klíčovým bodem bylo vytvoření společného trhu s volným pohybem zboží, služeb, osob a kapitálu.

Úkolem Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM) jakožto druhé organizace bylo koordinovat trh s nukleárním materiálem. Dalšími dílčími činnostmi byly například podpora výzkumu, lepší ochrana zdraví, jaderná bezpečnost, řízení investic a dohled. Očekávalo se, že jaderná energetika je klíč k většímu

hospodářskému rozvoji a je v zájmu všech evropských zemí (Fiala, Krutílek & Pitrová, 2018).

V roce 1967 vzniklo Evropské společenství (ES). Tomu se povedlo vybudovat celní unii a sladit cla. Následkem růstu koordinace mezi členskými státy a větší propojeností jejich ekonomik bylo nutné začít korigovat měnové politiky a ustálit kurzové kolísání.

Podepsáním Smlouvy o Evropské unii čili Maastrichtské smlouvy na mezinárodní konferenci v Maastrichtu roku 1992 se reformovaly dosavadní zřizovací smlouvy. Smlouva o EHS byla pozměněna, doplněna a přejmenována na Smlouvu o založení Evropského společenství. Další změnou bylo vytvoření Evropské unie, která byla rozdělena na tři pilíře (Tomášek, Týč & Malenovský, 2013):

1. **Evropské společenství** fungující do té doby zůstalo v prvním pilíři. Mělo za úkol dohlížet na fungování jednotného trhu a na trvale udržitelný hospodářský rozvoj. Nejdůležitějším cílem bylo zavedení hospodářské a měnové politiky ustanovené v nové Smlouvě o ES a tím umožnění přijmout jednotnou měnu.
2. Druhý pilíř ustanovil **společnou zahraniční a bezpečnostní politiku**.
3. Poslední pilíř se zabýval **spoluprací v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí** za účelem poskytování ochrany svým občanů (Sokolská, 2020).

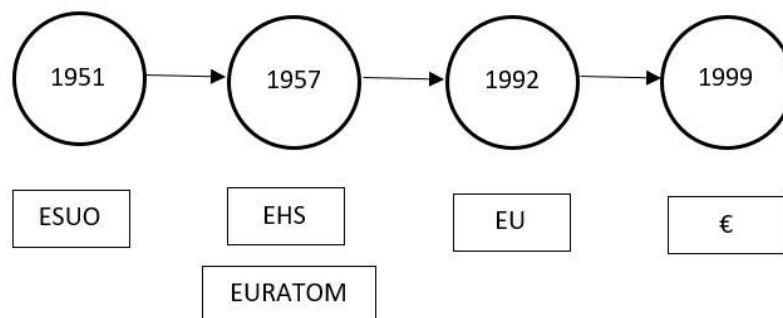
Mezi stanovené cíle Evropské unie patří prosazování blahobytu občanů, zajištění svobody a bezpečnosti, vyvážený hospodářský růst, stabilní inflace, ochrana životního prostředí, boj proti diskriminaci, podpora vědy a výzkumu a respektování kultury členských států. V současné době je 27 členských států EU (Spojené království v roce 2020 vystoupilo) ("Základní informace o EU", 2020). Na následujícím obrázku 1 je přehledný seznam členských států EU od ESUO až po současnost podle data jejich vstupu a na obrázku 2 je znázorněn vývoj evropské integrace až k přijetí eura.

Obrázek 1: Členské státy EU 1958-2013

1958	1973	1981	1986	1995	2004	2007	2013
Belgie	Dánsko	Řecko	Portugalsko	Finsko	Česká republika	Bulharsko	Chorvatsko
Francie	Irsko		Španělsko	Rakousko	Slovensko	Rumusko	
Itálie	Spojené království			Švédsko	Estonsko		
Lucembursko					Litva		
Německo					Lotyšsko		
Nizozemsko					Kypr		
					Maďarsko		
					Polsko		
					Slovinsko		

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 2: Vývoj evropské integrace až k přijetí eura¹

Zdroj: vlastní zpracování

3.2 Vývoj koordinace měnové politiky

První snaha o koordinaci hospodářské a měnové politiky byla již ve Smlouvě o EHS. Stanovený plán podporovat hospodářský rozvoj členských států v sobě nese úkoly udržet vyrovnanou platební bilanci, zajistit nízkou nezaměstnanost, důvěryhodnost národních měn a vysokou úroveň cenové stability. Dosažení těchto úkolů bylo však stále na jednotlivých státech. Pro politiku směnných kurzů byl zřízen Měnový výbor, který měl sledovat měnovou a finanční situaci jednotlivých zemí. Ani v tomto případě nedošlo k žádné větší spolupráci (Fiala, Krutílek & Pitrová, 2018).

¹ Jedná se o data podpisu smluv.

3.2.1 Brettonwoodský měnový systém

Brettonwoodský systém byl souhrn pravidel, který reguloval mezinárodní měnové vztahy a vyžadoval pevné směnné kurzy. Jeho vznik se datuje ke konci druhé světové války. Dohoda byla podepsána na mezinárodní konferenci v americkém městě Bretton-Woods roku 1944 za účasti 44 států. Dohodu odmítl Sovětský svaz, což bylo jedním ze spouštěcích mechanismů Studené války. Příčinou vzniku systému byla nespokojenost s konkurenční devalvací, volně plovoucím kurzem a nemožností vydávat nekryté peníze. To taky podle tehdejších předpokladů vedlo k Velké hospodářské krizi na začátku 30. let 20. století. Snahou bylo předejít hyperinflaci, kterou zažilo Německo v důsledku světové krize a zavést svobodnější světový obchod ("Brettonwoodský systém", 2020; Sarrazin, 2013; Dědek, 2014a).

Podstatou dohody byly pevné přizpůsobitelné kurzy. Státy svázané dohodou musely udržovat pevný kurz domácí měny v úzkém flukтуаčním pásmu v rozmezí do 1 % od centrální parity vůči americkému dolaru. Později se pásmo snížilo o 0,25 %. Americký dolar byla jediná měna směnitelná za zlato, a to v pevném poměru 35 dolarů za jednu trojskou unci. Jako centrální instituce systému z Bretton-Woods byl zřízen Mezinárodní měnový fond (MMF), který dohlížel nad chodem kurzového systému. Měnové rezervy zemí se pak skládaly ze zlata, amerického dolaru, popř. britské libry a úvěrový instrumentů MMF (Dědek, 2014a; Tomášek, 2004; "Co je Brettonwoodský měnový systém", 2000-2020).

V průběhu 50. a 60. let se začaly objevovat první problémy – zvyšovala se četnost měnových krizí a rostly zásoby dolarů mezi jednotlivými zeměmi. Později se změnila povinnost směňovat dolar za zlato pouze na centrální banky. Důvěra dolaru stále klesala. K tomu se navíc přidala vysoká inflace v USA, která dosahovala i hodnot nad 10 %. Příčinou těchto problémů byl především nerovnoměrný ekonomický vývoj států, který také způsobil nerovnováhu platebních bilancí, a nízká cenová stabilita, která se nerovnoměrně a rychle vyvíjela. Ani prováděné změny nedokázaly koncepci pevných kurzů udržet. V roce 1971 americký prezident R. Nixon pozastavil směnitelnost dolaru za zlato. O několik měsíců později se jako pokus o znovuoobnovení systému provedla devalvace dolaru a rozšířilo se flukтуаční pásmo. Systém se však zachránit nepovedlo. V roce 1973 se přešlo na plovoucí kurzy a Brettonwoodský systém zanikl (Tomášek, 2004).

3.2.2 Wernerova zpráva

Na podnět Evropské rady z roku 1969 byl vytvořen dokument s názvem „Hospodářská a měnová unie“ známý spíše jako „Wernerova zpráva“ podle vedoucího expertní skupiny P. Wenera, jenž byl tímto úkolem pověřen. Tento pokus o měnovou integraci koncepci Hospodářské a měnové unie (HMU) byl sestaven do třech fází. Plán byl rozpracován do období 10 let a poslední fáze měla být zakončena zavedením společné měny a vytvořením oblasti s volným pohybem osob, zboží a kapitálu.

V nově vzniklé unii měl být vzájemně navázaný směnný kurs jednotlivých měn pro větší stabilitu a centrální měnová instituce měla řídit jednotnou měnovou a rozpočtovou politiku. Také se předpokládalo vytvoření dalších institucí jako je rozhodovací centrum pro hospodářskou politiku, systém centrálních bank a Evropský fond měnové spolupráce. Toto vše bylo považováno za nevyhnutelný krok a implementováno do Smlouvy o EHS.

Návrh projektu spočíval ve vytvoření systému s navzájem provázanými kurzy evropských měn. Kurzy byly navázány také na americký dolar pro větší stabilitu celého systému. Zároveň fungoval tzv. „had v tunelu“, což je pojmenování pro flukтуаční pásmo. Vzájemně propojené měny států vyjadřují hada, který smí fluktuovat pouze v povoleném pásmu a bude hlídán centrálními bankami; dolarové pásmo představuje tunel. Konkrétně bylo vymezeno oscilačního pásmo evropských měn mezi sebou na $\pm 2,25\%$ a vůči dolaru na $\pm 4,5\%$. Toto rozpětí se však zdálo být při procesu integrace příliš široké, a tak bylo zúženo na polovinu.

I přes nesouhlas některých zemí byla v roce 1971 spuštěna první ze třech fází vzniku HMU. Problémy začaly, když se ještě v témže roce zhroutil Brettonwoodský systém a dolar se vrátil k plovoucímu kurzu. Během druhé fáze několik zemí vystoupilo a zároveň se kvůli devalvacím dolaru muselo upustit od „tunelu“ a ponechán byl jen „had“. Vývoj byl dále ohrožen ropnou krizí a vysokou inflací. Z důvodu slabého dolaru a potřeby řešit naléhavější problémy, než je tvoření měnové unie, bylo od Wernerova plánu upuštěno (Tomášek, 2004; Fiala, Krutílek & Pitrová, 2018; Kalabis, 2019).

3.3 Evropský měnový systém

Snahy o měnovou integraci prozatím končily neúspěchem. Teprve na konci 70. let 20. století se začala vyvíjet myšlenka centralizace měnové politiky. První stavební kámen pro Evropský měnový systém (EMS) byl položen na zasedáních Evropské rady roku

1978, kde se rozhodlo o zajištění měnové stability v Evropě. Tento systém určoval měnové vztahy až do vzniku eura v roce 1999 (Tomášek, Týč & Malenovský, 2013).

Období existence EMS je považováno za období postupné stabilizace směnných kurzů států Evropy. V této době se výrazně stabilizovalo měnové prostředí a rostly investice. EMS zároveň připravil evropské země na vstup do HMU. Na druhou stranu členské státy ztratily svou měnovou suverenitu a nebyla učiněna strategie vůči měnám mimo systém (např. vůči americkému dolaru) (Fiala, Krutílek & Pitrová, 2018).

Cílem EMS bylo podpořit členské státy ve spolupráci v rámci měnových otázek a vytvořit stabilní evropskou měnovou zónu. Také byla snaha o koordinaci hospodářské a měnové politiky. Oproti systému „had v tunelu“ zahrnoval EMS navíc povinnost intervenovat a tím podporovat stabilitu měn. Systém byl tvořen ze dvou hlavních prvků:

- Evropská měnová jednotka (ECU),
- Mechanismus směnných kurzů (ERM) (Fiala, Krutílek & Pitrová, 2018; Tomášek, Týč & Malenovský, 2013)

3.3.1 ECU

Evropská měnová jednotka nebyla měna v právním slova smyslu. Jednalo se o měnový koš měn jednotlivých členských států v pevném poměru. Poměr byl určen na základě ekonomické síly dané země a byl průběžně obnovován. ECU sloužila jako zúčtovací jednotka EMS a jako rezervní měna od vzniku EMS až do zavedení eura (Tomášek, 2004).

3.3.2 Mechanismus směnných kurzů

Druhým prvkem byl Mechanismus směnných kurzů. Na jeho základě měly centrální banky členských států (s výjimkou Spojeného království, které se na ERM nepodílelo) povinnost udržovat kolísání směnného kurzu měny ve stanoveném pásmu. Také určil pro každou měnu střední kurz vůči ECU.

Vymezená hranice fluktuací byla $\pm 2,5\%$ od centrální parity vyjádřených v ECU. Ve výjimečných případech se pásmo mohlo rozšířit až na $\pm 6\%$ u států, které prožívaly velké měnové výkyvy. Při přiblížení dvou měn k horní a spodní hranici pásma musely centrální banky daných států začít provádět devizové intervence. Po roce 1993 bylo

rozhodnuto o zavedení nových flukтуаčních pásmech na $\pm 15\%$. Cílem intervencí bylo udržet kurz uvnitř pásma a intervence byly zcela neomezené (Dědek, 2014b).

ERM přestal existovat v polovině roku 1998, tedy půl roku před přijetím eura. Se vznikem eura vzniká také ERM II. Ten se významně liší oproti původnímu ERM. Nová měna nahradila měnový koš a ostatní měny jsou navázány na euro. Účast v ERM II je dobrovolná a s jeho vznikem se Dánsko s Řeckem staly jeho novými členy (Tomášek, 2004).

3.4 Cesta k euru

V 80. letech se stal integrační proces v podobě HMU novým cílem. Tuto myšlenku zastával i Wernerův plán. V roce 1985 začalo jednání o tomto nezbytném kroku, kdy předseda Evropské komise J. Delors dostal za úkol navrhnout postupné fáze k vytvoření HMU. Výsledná zpráva, pojmenovaná jako „Delorova zpráva“, uvádí třífázový plán, který vede k měnové a hospodářské integraci. Později byla schválená tzv. Maastrichtská smlouva, která vychází z Delorovy zprávy a specifikuje tři na sebe navazující fáze vývoje HMU (Zastoupení Evropské komise v ČR, 2003).

3.4.1 Delorova zpráva

Pečinková (2008) uvádí, že Delors předpokládal úspěch při obnovení této myšlenky na základě relativního úspěchu s fungováním EMS. Zároveň se snažil vyvarovat chyb, které obsahoval Wernerův plán. Delors označil jednotnou měnu za „*nepostradatelný krok, svázaný nejen s ekonomickou integrací, ale i výstavbou politické unie*“ (Pečinková, 2008, p. 35).

Delorova zpráva předpokládala postupný vývoj, kde posledním bodem je evropská měnová integrace. Bylo především potřeba vytvořit společný trh fungující nejen na principu volného pohybu osob, ale i na dalších třech svobodách – volném pohybu zboží, služeb a kapitálu. Za nejdůležitější bod bylo v dokumentu považováno období konečné fixace směnných kurzů (Pečinková, 2008).

Tyto kroky k rozvoji a integraci byly proveditelné jen při spolupráci všech členských států. Delorova zpráva narazila na odpor především Velké Británie v čele s M. Thatchrovou. Ta spíše podporovala vlastní formu integrace – zavedení tzv. „tvrdé ECU“. Společná měna by byla brána spíše jen jako měna rezervní a k vedení platebních operací. Zároveň odmítala nahrazení národních měn (Fiala, Krutílek & Pitrová, 2018).

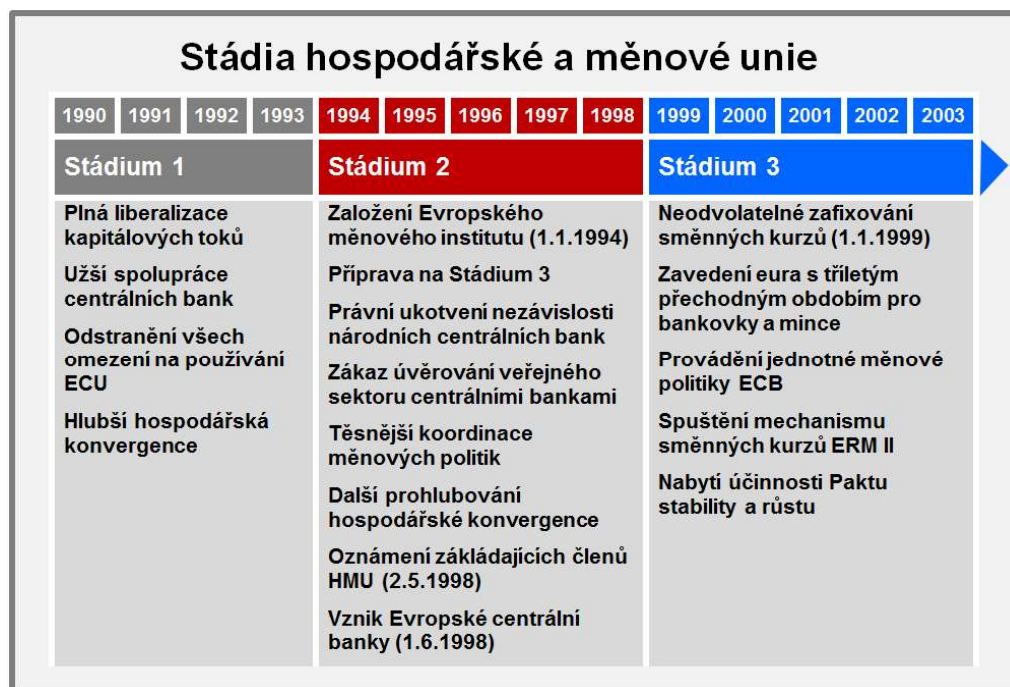
Politické klima v Evropě přispělo k úspěchu Delorovy zprávy. Sjednocení Německa a zároveň pád Východního bloku znamenal urychlení měnové integrace. Společenství se totiž obávalo, že vyšší počet žadatelů o členství negativně ovlivní průběh integrace (Pečinková, 2008).

3.4.2 Maastrichtská smlouva

Výsledkem jednání o započítání evropské měnové integrace podle Delorovy zprávy byl podpis Smlouvy o Evropské unii známý spíše pod názvem Maastrichtská smlouva. Ve smlouvě jsou stanoveny:

1. **Zásady pro koordinaci hospodářské politiky**, které vymezují, že Smlouva obsahuje nástroje na zajištění těsné koordinace politik členských států. Dále si vymezuje pravidla při jejichž nedodržování hrozí členskému státu sankce a zároveň může být požadováno předložení údajů o finanční situaci země.
2. **Třífázový plán vytvoření HMU** je rozpracován na konkrétní roky s přesně stanovenými cíli. Třetí fází se zavádí euro nejdříve jako elektronická měna, později i ve formě hotovostních peněz. Na obrázku 3 je popsán přesný popis časového harmonogramu (Vláda ČR, 2020).

Obrázek 3: Stádia hospodářské a měnové unie

Zdroj: *Maastrichtská smlouva*. (2014). [obrázek]. [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/maastrichtska-smlouva>

3. **Podmínky vstupu do HMU** nazvané jako kritéria konvergence byly zavedeny za účelem udržení měnové politiky. Je jich celkem pět a dělí se na fiskální a monetární kritéria. Dále budou podrobněji rozebrány.
4. **Postup rozhodování** je na základě kritérií projednán Radou ministrů. Hodnotí se, zda stát splňuje všechna kritéria (Vláda ČR, 2020).

3.4.2.1 Třetí etapa HMU a zavedení eura

Na mimořádném zasedání Evropské rady v roce 1998 bylo rozhodnuto, které státy zavedou euro jako svou měnu. Kritériem bylo splnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a kompatibilita právních předpisů včetně statusu centrální banky. Na základě tohoto rozhodnutí bylo 1. ledna 1999 zavedeno euro v 11 státech, jmenovitě v zemích Beneluxu, Francii, Německu, Rakousku, Španělsku, Portugalsku, Itálii, Irsku a Finsku. Švédsko a Řecko nespĺňovaly konvergenční kritéria jako celek a Dánsko se Spojeným královstvím si vyhradilo výjimku pro nezavedení. Tabulka 1 zobrazuje přepočítací koeficienty, které byly vyhlášeny pro každou měnu,.

Tabulka 1: Přepočítací koeficienty ze 31. 12. 1998

Národní měna	Přepočítávací koeficient
Belgický frank (BEF)	40,3399
Lucemburský frank (LUF)	40,3399
Nizozemský gulden (NLG)	2,20371
Francouzský frank (FRF)	6,55957
Německá marka (DEM)	1,95583
Rakouský šilink (ATS)	13,7603
Španělská peseta (ESP)	166,386
Portugalské escudo (PTE)	200,482
Italská lira (ITL)	1936,27
Irská libra (IEP)	0,787564
Finská marka (FIM)	5,94573

Zdroj: vlastní zpracování, Tomášek (2004)

Následně Řecko také splnilo konvergenční kritéria a od roku 2001 se stalo 12. členem eurozóny. Euro bylo zavedeno nejprve jako bezhotovostní měna a započal proces zavádění. Během tříletého přechodného období se euro zavedlo do

mezibankovního styku mezi Evropskou centrální bankou a ostatními centrálními bankami členů eurozóny. Dále byly redenominovány státní dluhopisy.

Nová měna přinesla větší přehlednost a srovnatelnost cen na trhu a zaniklo kurzové riziko. Dále se díky zjednodušení přeshraničních plateb zvýšil počet přeshraničních obchodů a investic. Došlo i ke snížení transakčních nákladů za poplatky za vedení účtu.

1. ledna 2002 bylo do oběhu vpuštěno 15 miliard eurobankovek a 50 miliard euromincí ve dvanácti zemích eurozóny. Zavedení hotovostní společné měny však znamenalo stažení původních národních bankovek a mincí z oběhu. To způsobilo problémy jak bankovní a finanční, tak problémy logistické. Původní platidla byla přijímána, ale vracela se pouze eura. Od března téhož roku byla možná výměna starých platidel pouze v bankách a od července měly tuto povinnost pouze národní centrální banky. Doba příjmu původních hotovostí se liší podle státu a je rozdílná i pro bankovky a mince (Tomášek, 2004).

3.4.2.2 Princip „opting-out“

Princip „opting-out“ je výjimka ze Smlouvy o EU. Tato výjimka se týkala Velké Británie, která projevovala nesouhlas s další fází integrace. Vyhradila si tak výjimku, díky které nemusela vstupovat do třetí etapy HMU. Zároveň odsouhlasila, že nebude bránit ostatním státům a nebude hlasovat v otázkách týkajících se této problematiky (Tomášek, 2004).

Udělení trvalé výjimky v případě Dánska mělo jiný motiv. Během ratifikace Smlouvy o EU proběhla v Dánsku dvě referenda a obě vyšla odmítavě. Tato rozhodnutí způsobila problémy jak ve Společenství, tak v Dánsku. Proto se nabízelo řešení odchodu Dánska ze Společenství. Až poté, co si země vymezila výjimku pro nepřijetí eura se dánští voliči ve třetím referendu vyjádřili kladně. Dánsko je i přes to po celou dobu fungování eurozóny zapojeno do mechanismu ERM II a jeho měna je pevně navázaná na euro (Fiala, Krutílek & Pítrová, 2018).

Pro nově přistupující státy do EU „opting-out“ již neplatí. Každý nový člen má povinnost přijmout právní řád EU se všemi normami a akty, které jsou jeho součástí před vstupem státu. Nové členské státy dostávají pouze dočasnou výjimku pro zavedení eura ve smyslu čl. 122 Smlouvy o ES, tj. do té doby, než splní všechny podmínky pro vstup do třetí fáze HMU. Do té doby zůstávají ve druhé fázi (Tomášek, 2004).

4 Hospodářská a měnová unie

Hospodářská a měnová unie je poslední bod k evropské měnové integraci. Často bývá označována za přelom v ekonomických dějinách. Jejím cílem je úzce koordinovat hospodářské politiky členských zemí. Jinak řečeno, každý členský stát může vykonávat svou vlastní hospodářskou politiku, ale nesmí narušit fungování EU a jednat rozporuplně oproti Unii. Také má za úkol rozvíjet jednotný trh, ve kterém se volně pohybují osoby, zboží, služby a kapitál (Tomášek, Týč & Malenovský, 2013; Scheinert & Rakić, 2020).

Měnová politika těch států, které vstoupily do třetí etapy HMU, patří zcela do pravomocí EU. Přijetím eura předává stát svou měnovou suverenitu. V právním smyslu je měnová unie vymezena třemi pojmy:

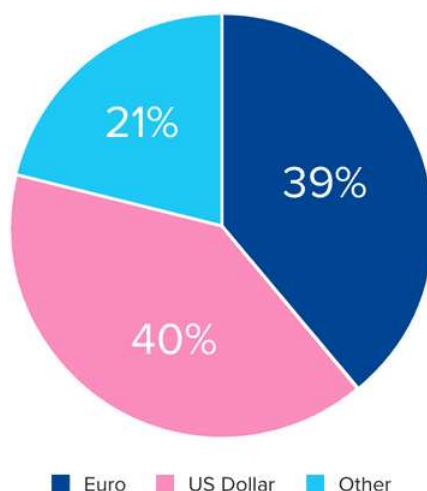
- jednotná měna,
- jednotná centrální banka,
- jednotná měnová unie (Tomášek, Týč & Malenovský, 2013).

O vzniku HMU a vytvoření jednotné měny se vedlo mnoho diskuzí. Za velkou výhodu je považováno posílení EU. Během více jak 20 let fungování HMU se zlepšila makroekonomická stabilita a byl podpořen obchod a investice. Na druhou stranu se v roce 2008 během finanční krize ukázalo, že existence eura EU spíše destabilizovala. Důvodem, proč nemohlo být dosaženo vyšší integrace, je heterogenní oblast (zejm. rozdílly historické, kulturní, politické a jazykové), kde HMU působí. S rozšiřováním eurozóny navíc tato různorodost roste (Fiala, Krutílek & Pitrová, 2018).

4.1 Euro

Euro je hmotný důkaz úspěšné evropské měnové integrace. Jakožto plnohodnotná měna Evropské unie nahradila původní umělou měnu ECU. Zároveň je euro právním nástupcem národních měn všech států, které vstoupily do třetí etapy HMU. Národní měny nahrazením eurem zanikají. Jako své oficiální platidlo má euro již 19 z 27 členských států EU a také 6 států mimo území EU. Graf 1 ukazuje, že euro je hned po americkém dolaru druhou nejdůležitější měnou světa. Jeho nejvýznamnějšími znaky jsou jednotná a nedělitelná měnová politika stejně jako emisní centrální politika, která je svěřena Evropské centrální bance (Tomášek, Týč & Malenovský, 2013; "Euro", 2020).

Graf 1: Podíl eura na globálních platbách - 2017

Zdroj: *The euro in numbers*. (2018). [obrázek]. [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: <https://europa.eu/euroat20/the-euro-in-numbers/>

O názvu pro nově vznikající jednotnou měnu se dlouho diskutovalo. Verdikt byl stanoven na jednání Evropské rady v Madridu roku 1995, kdy bylo rozhodnuto o názvu euro a zároveň schválen symbol € odvozený z řeckého písmene epsilon (ϵ). Dvojitě přeškrtnutí má symbolizovat stabilitu společné měny. Na zasedání bylo rovněž rozhodnuto, že název euro musí být v různých evropských úředních jazycích stejný, a to i v psané podobě. Toto stanovisko bylo zapsáno do unijního měnového práva. Zároveň bylo Mezinárodní organizací pro standardizaci (ISO) přidělený kód „EUR“, který je mezinárodní normou pro všechny organizace.

4.1.1 Eurobankovky a euromince

Eurobankovky vyobrazují sedm stavebních stylů evropských kulturních dějin (antický sloh, románský sloh, gotika, renesance, baroko a rokoko, doba skla a železa a moderní architektura 20. století). Na bankovkách jsou zobrazeny jednotlivé prvky daných slohů podle období od nejnižší nominální hodnoty (5 EUR) do nejvyšší nominální hodnoty (500 EUR). Zároveň se každá bankovka liší barvou a velikostí (Tomášek, Týč & Malenovský, 2013).

Z důvodu významnosti eura na světových trzích je častým výskytem snaha o padělání bankovek. Proto musí být eurobankovky chráněny mnohými ochrannými prvky. Kromě ochranných prvků lehce ověřitelných hmatem, nakloněním, nebo nastavením proti světlu, obsahují eurobankovky také speciální ochranné prvky (Dědek, 2013a).

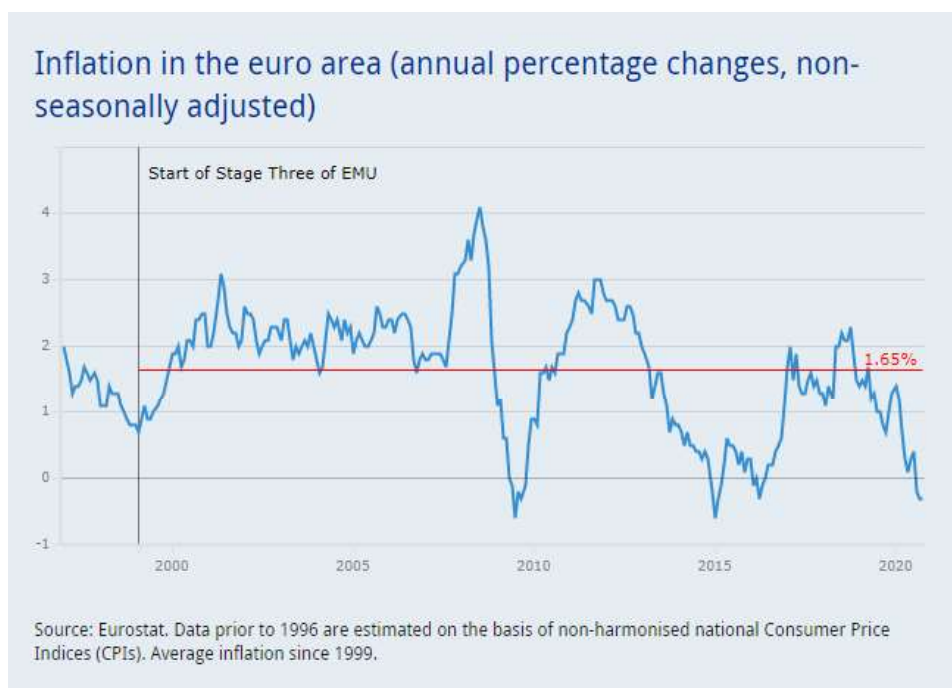
Na rozdíl od bankovek si členské státy razí vlastní euromince. Rub mince je pro všechny státy společný - 3 nejnižší hodnoty (1, 2 a 5 centů) vyobrazují globus, pro ostatní hodnoty (10, 20 a 50 centů, 1 a 2 euro) byl zvolen evropský kontinent. Všechny mají dále 12 hvězd jako jeden ze symbolů Unie. Podoba druhé strany mince je ponechána na iniciativě státu. Nezáleží na tom, jestli bude mít daná země pro každou minci jiný motiv či ponechá jednotný vzor. Také není vymezeno, co konkrétně má na lící straně mince být. Obvykle se můžeme setkat s podobiznou panovníka či jednou z národních, kulturních nebo přírodních památek země. Během peněžní směny samozřejmě dochází k oběhu všech euromincí i za hranice konkrétního členu eurozóny. Je proto běžné, že kdokoli z nás může ve své peněžence najít euromince od různých států současně (Placák, 2005-2020).

4.2 Evropská centrální banka

Evropská centrální banka (ECB) je orgánem EU, který řídí a provádí jednotné měnové politiky států v eurozóně. Byla založena na počátku třetí etapy HMU, tedy roku 1998. Předpokladem jejího vzniku bylo spravování jednotné měny. Sídlo má od jejího počátku ve Frankfurtu nad Mohanem v Německu. ECB má právní subjektivitu a je nezávislá. Vstupem do třetí etapy HMU každý členský stát ztrácí pravomoci v oblasti měnové politiky, které převezme ECB. Národní centrální banky jsou v zásadě pouze nástroji ECB pro provádění jednotné měnové politiky (Fiala, Krutílek & Pitrová, 2018; Tomášek, 2004).

Stejně jako Česká národní banka, tak i ECB má za hlavní cíl zajištění cenové stability na území eurozóny. Míra inflace je stanovena těsně pod hladinu 2 % na základě harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP), který sestavuje Eurostat s pomocí národních statistických úřadů. Důraz je kladen na střednědobý horizont plnění. Cenová stabilita je udržována za všechny členy eurozóny jako celek. Na grafu 2 je vyobrazen vývoj inflace od vzniku ECB. Hlavními nástroji pro realizaci cíle jsou operace na volném trhu a povinné minimální rezervy (Dědek, 2014c).

Graf 2: Inflace v eurozóně 1999-2020

Zdroj: *Monetary policy*. (2020). [obrázek]. [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/html/index.en.html>

Mimo funkce měnové politiky má ECB za úkol provádět devizové operace, spravovat devizové rezervy členů eurozóny a usilovat o fungování platebních systémů. Dále nastavuje úrokové sazby pro úvěry komerčním bankám, stará se o bezpečnost bankovního systému, dohlíží nad finančními institucemi, obchoduje na devizovém trhu a reguluje peněžní zásobu. Jelikož je emisní bankou, má výlučné právo na tisk eurobankovek, s národními centrálními bankami se dělí o právo na ražbu euromincí. Objem emitovaných mincí však musí být schválen ECB. Předpisy vydané ECB jsou právně závazné pro všechny členské státy. V případě jejich neplnění je oprávněna ukládat peněžité sankce. Také má poradní funkci (Tomášek, Týč & Malenovský, 2013).

Pro úspěšné plnění cílů má ECB právní ochranu své nezávislosti. Tímto je zajištěno neovlivňování měnové politiky národními centrálními bankami či Evropskou unií jako celkem. Primárním právem EU jsou stanoveny tři části nezávislosti centrálních bank členských států. Institucionální nezávislost je povinnost ECB jednat nezávisle na zájmech každého členského státu i na ostatních institucích a orgánech EU. Osobní nezávislost zaručuje osobám vykonávající rozhodovací pravomoc nevystavení vnějším vlivům a politickým tlakům. Poslední rozpočtová nezávislost vyžaduje oddělení rozpočtů členů

od rozpočtu ECB. Rozpočet ECB je taktéž nezávislý na rozpočtu EU (Tomášek, Týč & Malenovský, 2013; Dědek, 2014d).

Spolu s ECB existuje v EU ještě Evropský systém centrálních bank (ESCB), který sdružuje jak ECB, tak všechny centrální banky členských států EU, tzn. států mající euro i nečleny eurozóny. Česká národní banka je členem ESCB. Primárním cílem ESCB, který je ustanoven v článku 127 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), je udržovat cenovou stabilitu, dále pak podporovat hospodářské politiky EU. Za úkol má provádět měnovou politiku EU, provádět devizové operace a starat se o devizové rezervy členů ("ECB a ESCB", 2020).

4.3 Maastrichtská konvergenční kritéria

Všechny státy usilující o zavedení eura a členství v eurozóně musí splnit požadavky stanovené v čl. 140 odst. 1 SFEU, které jsou dále specifikovány v Protokolu (č. 13) o kritériích konvergence přiloženému ke SFEU. Tyto požadavky jsou známé pod názvem Maastrichtská konvergenční kritéria. Ty posuzují míru ekonomické konvergence kandidátské země ve vztahu k zemím eurozóny (Tomášek, Týč & Malenovský, 2013).

Maastrichtská kritéria jsou právem daná jako suspenzivní (odkladné) podmínky, tzn. dokud podmínky nejsou splněny, vstup do eurozóny se odkládá. Na základě splnění těchto kritérií má každý člen EU právo, ale i povinnost, přijmout euro jako svou měnu. Na základě SFEU se musí kritéria plnit současně, tzn. že nesplnění alespoň jednoho z kritérií znamená nesplnění konvergenčních kritérií jako celku (Tomášek, 2004).

Maastrichtská konvergenční kritéria upravují měnovou politiku, jejímž cílem je měnová sladěnost. Z tohoto důvodu musí být splněno kritérium cenové stability, kritérium úrokových sazeb a kritérium směnného kurzu. Dále se vztahují k fiskální politice. Pomocí kritérií veřejného deficitu a veřejného dluhu má být dosaženo fiskální stability (Mertlík, 2008).

Mertlík (2008) také uvádí důvod vzniku konvergenčních kritérií. Fiskální kritéria jsou opatřením pro to, aby členem eurozóny nebyla země s nestabilními veřejnými financemi. V případě nějakých šoků by se mohla hospodářsky a finančně nestabilní země dostat do větších problémů než země stabilní a mohla by poznamenat eurozónu. Účel existence zbylých třech kritérií zajišťující měnovou sladěnost je jiný. V rámci měnové unie existuje jedna společná centrální banka, která určuje jednotnou úrokovou sazbu pro

všechny členy eurozóny. Z tohoto důvodu je měnová sladěnost nezbytnou podmínkou pro vstup.

4.3.1 Kritérium cenové stability

Kritérium cenové stability určuje, že za splnění kritéria podle článku 1 Protokolu (č. 13) o konvergenčních kritériích se považuje, pokud stát *„nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků.“* (Dědek, 2013b). Inflace se sleduje poslední rok před rozhodnutím o vstupu do HMU a měla by být dlouhodobě udržitelná. Je měřena harmonizovaným indexem spotřebitelských cen (Dědek, 2013b).

4.3.2 Kritérium úrokových sazeb

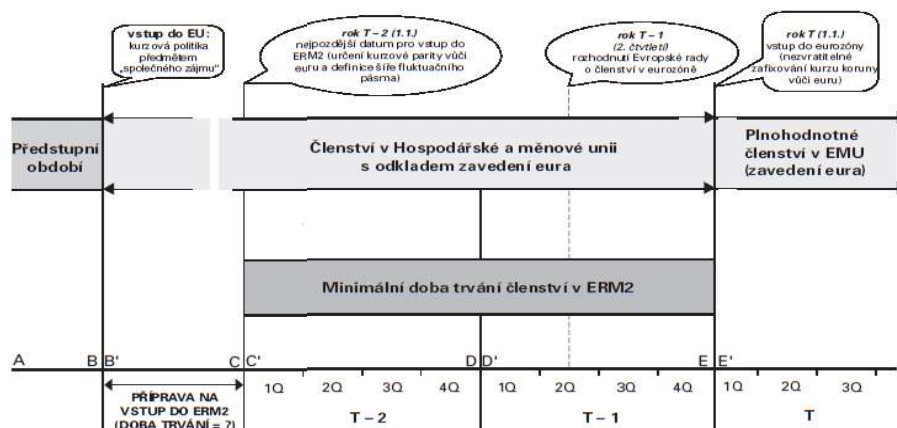
Úroveň dlouhodobých nominálních úrokových sazeb upravuje kritérium úrokových sazeb. Článek 4 Protokolu (č. 13) o konvergenčních kritériích stanovuje, že *„kritérium konvergence úrokových sazeb (...) znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků.“* (Dědek, 2013c). Úrokové sazby jsou měřeny výnosy desítiletých státních dluhopisů nebo jim podobným cenným papírům (Dědek, 2013c).

4.3.3 Kritérium směnného kurzu a ERM II

Na základě kritéria směnného kurzu se kurz měny vůči euru nesmí vychýlit z flukтуаčního pásma. Vyhodnocení kritéria se pojí se zapojením žadatelského státu do ERM II, který je nástupcem mechanismu ERM po zavedení eura (Dědek, 2013d).

Konvergenční kritérium směnného kurzu požaduje, aby země žádající o přistoupení do třetí fáze HMU byla minimálně dva roky v ERM II před přijetím eura, viz. obrázek 4. Podmínkou je, aby byla dodržena fixace na euro v rámci flukтуаční rozpětí kurzu bez devalvace měny (revalvace možná je) ("ERM II – the EU's Exchange Rate Mechanism", 1995-2020).

Obrázek 4: Plnění kurzového kritéria

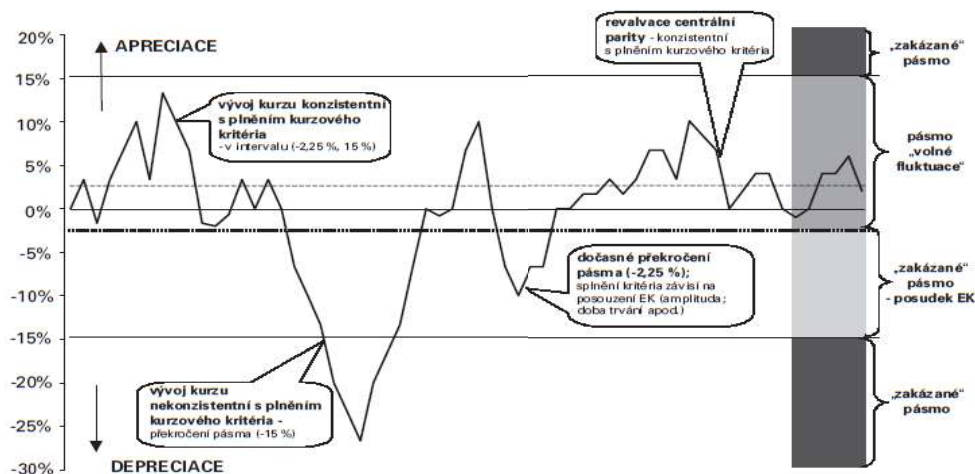

Zdroj: *Kurzová konvergence a vstup do eurozóny (I): Existuje pro kandidátské země možnost volby?*. (2002). [obrázek]. [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/6363489.pdf>

Vstup do ERM II je možný až po dohodě s ministry financí členských států eurozóny, ECB a guvernéry centrálních bank členských zemí mimo eurozónu účastníci se mechanismu. V dohodě je stanoven centrální směnný kurz mezi měnou země a eurem. Kurz se pak může pohybovat v rozmezí $\pm 15\%$ (nebo méně) kolem centrální parity. Pokud by bylo potřeba, je možné provádět intervence pod dohledem ECB. V případě ohrožení cíle inflace, má centrální banka i ECB právo přestat intervenovat ("ERM II – the EU's Exchange Rate Mechanism", 1995-2020).

Podstatné je však rozlišovat fungování mechanismu a vyhodnocení plnění kritéria. Podmínkou splnění kritéria kurzové stability je udržet kurz v ERM II na užším rozpětí, tj. $\pm 2,25\%$ od centrální parity. Pokud dojde k překročení tohoto pásma nad či pod hodnotu $2,25\%$, je větší problém odchylka na depreciační hranici než na apreciační. Při porušení se zjišťují důvody tohoto výkyvu a jak dlouho byl kurz mimo pásmo. Hypotetický příklad vývoje kurzu během zapojení do systému ERM II znázorňuje obrázek 5 ("Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium", 2020; Čech & Komárek, 2002).

Obrázek 5: Hypotetický příklad plnění kurzového kritéria v ERM II s flukuačním pásmem $\pm 15\%$

Zdroj: *Kurzová konvergence a vstup do eurozóny (I): Existuje pro kandidátské země možnost volby?* (2002). [obrázek]. [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/6363489.pdf>

4.3.4 Kritérium veřejného deficitu

Při plnění kritéria veřejného deficitu nesmí schodek veřejných financí překročit 3 % HDP. Výjimkou je malé a dočasné překročení nebo pokud schodek klesá oproti předchozím rokům.

Toto plnění společně s kritériem veřejného dluhu je také vyžadováno Paktem stability a růstu v rámci koordinačních mechanismů. Pokud členská země pravidlo Paktu porušuje, je s ní vedena procedura při nadměrném schodku (Dědek, 2013e).

4.3.5 Kritérium veřejného dluhu

Stav veřejných financí se také sleduje z pohledu veřejného dluhu. Poměr celkového veřejného zadlužení k HDP nesmí překročit referenční hodnotu 60 %. Stejně jako u kritéria veřejného deficitu se za porušení nepovažuje dočasné a zanedbatelné překročení hodnoty či snížení dluhu oproti předchozím rokům (Dědek, 2013f).

4.4 Pakt stability a růstu

Fiskální konvergenční kritéria upravují sladěnost veřejných financí země před přistoupením do třetí etapy HMU, aby nebylo ohroženo fungování EU. Na rozdíl od měnových kritérií, které po vstupu do eurozóny hlídá ECB, pro veřejné finance neexistuje žádný orgán. Hospodářská politika totiž zůstává v rukách členských států. Aby byla

dodržena hospodářská disciplína v rámci eurozóny, bylo přijato opatření nazváno jako Pakt stability a růstu. Dohoda o Paktu byla podepsána na zasedání Evropské rady v roce 1997 a jeho účelem je, aby státy mající euro udržovaly zdravé veřejné finance ve střednědobém horizontu.

Nástroje Paktu se dělí na prevence a sankce. Preventivní systém má za úkol včas varovat a napravit nedostatky. Systém sankcí je hrozba pro ty státy, které limit překročily a složí jako donucovací prostředek k jejich rychlé nápravě formou pokut. Limity byly převzaty z Maastrichtských kritérií, tj. maximální schodek veřejného rozpočtu na HDP je 3 % a veřejný dluh na HDP nesmí být vyšší než 60 % (Zastoupení Evropské komise v ČR, 2003).

Pakt stability a růstu není závazný pouze pro členy eurozóny, kteří musí pravidelně předkládat dokumenty zvané programy stability. Nečlenské státy plní povinnost dodávat programy konvergence, které obsahují stejné požadavky a to:

- individuálně stanovený střednědobý cíl státního rozpočtu pro podíl deficitu na HDP, cestu k jeho dosažení a očekávaný vývoj veřejného dluhu,
- prognózy očekávaného hospodářského vývoje a makroekonomických ukazatelů jako je reálné HDP, inflace, nezaměstnanost a veřejné investiční výdaje,
- vyhodnocení přijatých či navržených rozpočtových opatření pro dosažení cíle programu,
- analýzu změn hospodářské politiky a jejich vliv na stav rozpočtu a dluhu,
- důvod případných odchylek vzniklých pro dosažení střednědobého rozpočtového díle.

Evropská rada tyto programy přezkoumá. Zajímá ji hlavně, zda je možné dosáhnout cíle a zabránit schodku, zda jsou ekonomické předpoklady reálné a zda jsou opatření dostatečná. Pokud dojde k závěru, že cíle a program není dostatečný, požádá stát o upřesnění nebo doplnění programu. Rada také sleduje provádění stabilizačních a konvergenčních programů a zaměřuje se na sledování současných a očekávaných rozpočtových odchylek od stanoveného cíle. Pokud je odchylka závažná, varuje členský stát a dodá mu doporučení na vydání opatření.

Systém sankcí platí pouze pro členské státy eurozóny, které se zavázaly k rozpočtové kázní. Naopak sankcí pro nečleny bude neumožnění vstupu do třetí etapy HMU. Sankce pro člena eurozóny může být varování, že nedodrží rozpočtovou

disciplínu. V případě neúčinnosti opatření bude stát vyzván k nápravě ve stanovené lhůtě. Poté přichází sankce v podobě povinného složení jistiny ve výši 0,2–0,5 % HDP na neúročený účet. V případě, že nedojde k nápravě do dvou let, jistina propadá a přechází na EU (Tomášek, Týč & Malenovský, 2013).

5 Národní plán zavedení eura v ČR

Národní plán zavedení eura v ČR je dokument schválený usnesením vlády ČR ze dne 11. dubna 2017. Národní plán vychází ze zkušeností zemí eurozóny, které si vytvořením plánu ulehčily přechod na jednotnou měnu. Sepsaný a pravidelně aktualizovaný plán umožnil všem subjektům se připravit, a zároveň částečně omezil problémy a snížil náklady spojené se zavedením eura. Jelikož se o datu přijetí eura zatím nerozhodlo, neobsahuje ani Národní plán žádné termíny. Skládá se ze třech částí:

- **Základní informace** – zde je uveden vybraný scénář na zavedení eura, časový harmonogram počínajíc rozhodnutím vlády až po absolutní nahrazení koruny. Také jsou zde vymezeny základní úkoly pro jednotlivé sektory a institucionální struktura příprav.
- **Konkretizace úkolů v jednotlivých sektorech** – tato část se podrobně zabývá dílčími náležitostmi jednotlivých oblastí v ekonomice a definuje úkoly. To se týká především činnosti bank a legislativní úpravy.
- **Slovník základních pojmů** (Ministerstvo financí ČR, 2007).

Aktualizace Národního plánu byly ve letech 2008-2010 vydávány formou Zprávy o plnění Národního plánu. Z důvodu neplánování přijetí eura v nejbližší době je vláda od roku 2011 informována prostřednictvím *Zprávy o činnosti Národní koordinační skupiny*. Tam je shrnuta práce Národní koordinační skupiny, která institucionálně zajišťuje technické přípravy na zavedení eura (Dědek, 2018).

5.1 Hlavní principy a zásady zavedení eura

Principy, na kterých je přijetí eura založeno:

- **Princip kontinuity právních nástrojů** – existující smlouvy a jiné právní nástroje zůstávají nadále platné. Změna měny tak nezapříčiní změnu podmínek ani neznevýhodní jednu ze stran. Údaje v korunách budou přepočítány podle přepočítacího koeficientu.
- **Princip cenové neutrality a nepoškození občana** – veškeré ceny musí být stanoveny na základě přepočítacího koeficientu a zaokrouhleny podle platných pravidel. Tímto bude zajištěn neutrální dopad na zúčastněné subjekty.

- **Princip ochrany spotřebitele** – provedená opatření budou mít za cíl zamezit zvyšování cen a usnadnit používání nové měny. Nástrojem těchto opatření je kontrola správného přepočtu, duální označování cen a sledování vývoje cen.
- **Princip věcné a finanční stability** – stát bude mít za úkol podat každému subjektu soukromého a veřejného sektoru včasné informace a doporučení, aby nedošlo k příliš velkým nákladům (Dědek, 2013g).

Základní zásady zavedení eura jsou:

- jednorázové zavedení eura,
- duální cirkulace,
- pravidla pro použití přepočítacího koeficientu,
- pravidla zaokrouhlování,
- minimalizace nákladů,
- předcházení zvýšení cen, vnímané inflace, monitoring a kontrola (Ministerstvo financí ČR, 2007).

Cílové sektory a oblasti se specifickými úkoly jsou:

- banky a další subjekty finančního trhu,
- veřejná správa a samospráva,
- nefinanční sektor a ochrana spotřebitele,
- legislativní potřeby zavedení eura,
- zdroje informací a statistické systémy (Odbor 53, 2007).

5.2 Harmonogram zavedení eura

Harmonogramu zavedení eura předchází především rozhodnutí vlády a ČNB o přistoupení k euru a určení termínu vstupu do ERM II, dále také schopnost plnit Maastrichtská kritéria. Harmonogram se dělí na 4 etapy:

1. **Do vstupu do ERM II** – zde probíhá příprava na změnu měny a každá země prochází přístupovou procedurou do systému ERM II s orgány EU.
2. **Od vstupu do ERM II po rozhodnutí o přijetí ČR do eurozóny** – 2. etapa trvá minimálně dva roky. Tato etapa je velmi důležitá, protože musí být splněna všechna konvergenční kritéria. Dále probíhají legislativní změny, úpravy informačních systémů a komunikační kampaň. Při úspěšném plnění všech

podmínek dojde na závěr ke zveřejnění konvergenčních zpráv Evropské komise a ECB, ve které zhodnotí stupeň konvergence. Na základě doporučení Evropské komise Rada EU vydá rozhodnutí o zrušení výjimky pro zavedení eura a bude stanoven přepočítací koeficient pro fixní kurz české koruny vůči euru.

3. **Mezi rozhodnutím Rady EU a vstupem do eurozóny** – tato etapa začíná přibližně půl roku před vstupem do eurozóny. Zde dochází k završení příprav. To spočívá v zabezpečení dostatečného množství eurobankovek a euromincí a předzásobení centrální banky, komerčních bank i maloobchodu, zavedení duálního označování cen a se zaměřením na ochranu spotřebitele prohloubení komunikace.
4. **Po vstupu do eurozóny** – v poslední etapě je třeba v rámci duální cirkulace zajistit stažení koruny české a nahradit ji eurem. Po skončení duální cirkulace se pokračuje ve výměně na pobočkách komerčních bank a centrální banky. Zároveň musí být dodržováno duální označování cen a zamezení zvyšování cen. Také se sleduje vývoj inflace (Ministerstvo financí ČR, 2007).

5.3 Scénáře zavedení eura

Jedno z podstatných rozhodnutí během příprav na přijetí eura je výběr scénáře. Smlouva o založení ES nezmiňuje jednotlivé scénáře zavedení eura, ale jsou definovány v sekundární právu EU (konkrétně nařízení č. 974/98 o zavedení eura změněného nařízením č. 2596/2000 a č. 2169/2005). Jedná se o:

- Velký třesk,
- Madridský scénář,
- Phasing-out (Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2006).

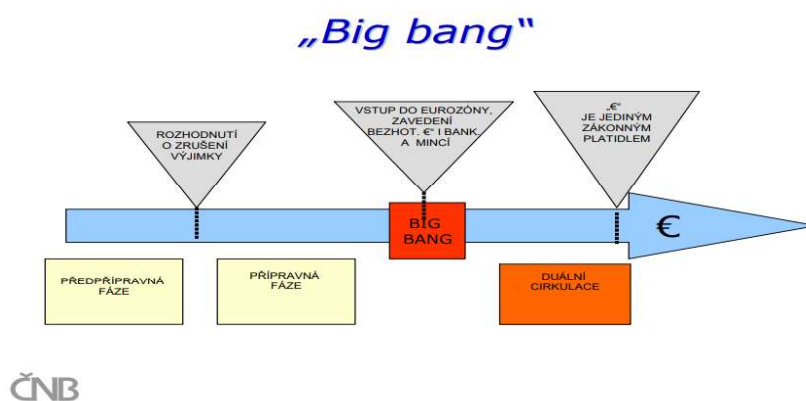
5.3.1 Jednorázový přechod na euro

Jak už samotný název napovídá, jedná se o přechod na hotovostní i bezhotovostní euro v jeden konkrétní moment současně – vstupem do eurozóny. Tento scénář, který znázorňuje obrázek 6, je známý spíše pod názvem „Velký třesk“, popř. „Big Bang“. Velkým třeskem začíná tzv. období duální cirkulace, kdy všechny bezhotovostní platby musí probíhat pouze v eurech, v hotovosti se může kromě eura dále používat národní měna. Tímto bude docházet ke stahování korunového oběživa a veškeré mince a bankovky se nebudou muset měnit v bankách. Toto období je v rámci EU stanoveno na

maximální dobu 6 měsíců, v praxi však obvykle trvá několik týdnů. Během období duální cirkulace a zároveň i po něm bude probíhat povinné duální označování cen (Prouza, 2006; "Euro a ČR", 2005-2020).

Tento scénář je používán nejčastěji, protože se jedná o nejlevnější a nejjednodušší variantu. I přes to, že je velký třesk náročnější na práci během přípravné fáze jak pro soukromý, tak pro veřejný sektor, je na druhou stranu pro všechny subjekty přehlednější a srozumitelnější. Na podobném principu se také realizovala měnová odluka československé koruny v roce 1993 (Dědek, 2013h; Ministerstvo financí ČR, 2008).

Obrázek 6: Scénář "Velký třesk"

Zdroj: *Volba scénáře zavedení eura v České republice.* (2006). [obrázek]. [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2006-10-25_Volba-scenare-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

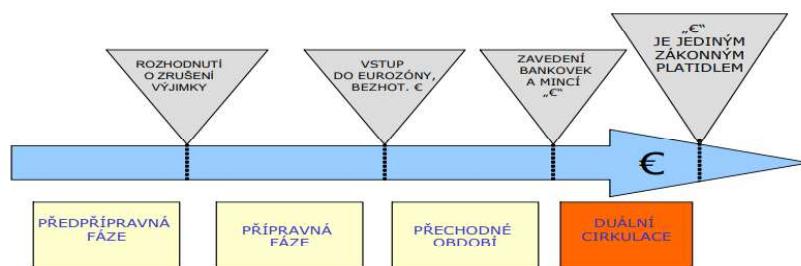
5.3.2 Scénář s využitím přechodného období

Podle scénáře nazývaného také jako „madridský scénář“ se nejdříve zavádí bezhotovostní měna a po maximálně tříletém přechodném období se dostává do oběhu hotovostní forma eura, viz obrázek 7. Během přechodného období je hotovostní euro stále bráno jako neoficiální platidlo a bezhotovostně lze platit i národní měnou. Po skončení přechodného období nastává období duální cirkulace.

Tato metoda byla jediná, která se použila při vzniku eurozóny. Od tohoto scénáře bylo později odstoupeno z důvodu jeho nákladné správy platebního styku. Naopak naprostou výhodou je dostatečný čas na přípravu v mnoha oblastech, zejména v ražbě mincí s národními symboly, zásobení bank novou měnou a změně legislativy (Ministerstvo financí ČR, 2008; Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2006).

Obrázek 7: Madridský scénář

„Madridský“ scénář zavedení eura

ČNB

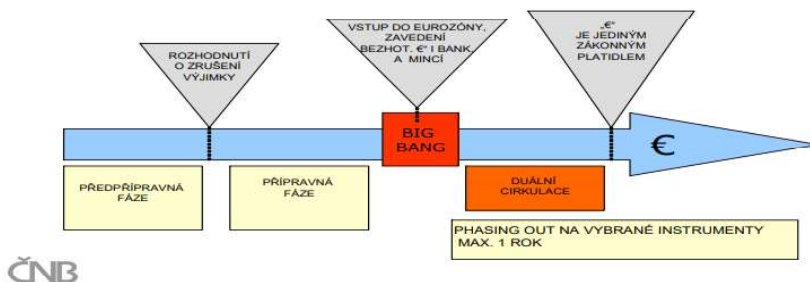
Zdroj: *Volba scénáře zavedení eura v České republice.* (2006). [obrázek]. [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2006-10-25_Volba-scenare-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

5.3.3 Jednorázový přechod na euro s využitím tzv. doběhu

Scénář, který se ujal pod názvem „Phasing-out“ se velmi podobá „velkému třesku“. Obrázek 8 zobrazuje, že datem vstupu do eurozóny se zavádí bezhotovostní i hotovostní platební styk. Výjimku tvoří vybrané instrumenty (faktury, smlouvy, účtenky aj.), které stále mohou být v původní měně, a to maximálně po dobu jednoho roku. Tato varianta umožňuje některým subjektům připravit se na novou měnu, jiným subjektům však způsobuje dodatečné náklady a přináší zbytečný zmatek (Dědek, 2013h; Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR, 2006).

Obrázek 8: Scénář "Phasing-out"

Phasing out

ČNB

Zdroj: *Volba scénáře zavedení eura v České republice.* (2006). [obrázek]. [cit. 2020-12-12]. Dostupné z: https://www.zavedenieura.cz/assets/cs/media/Euro-ostatni_2006-10-25_Volba-scenare-zavedeni-eura-v-Ceske-republice.pdf

6 Výhody a rizika zavedení eura a porovnání s jinými členskými zeměmi EU

Když Česká republika v roce 2004 vstoupila do EU, vědělo se, že se ČR zavázala k povinnosti v budoucnu přijmout euro. Dokonce byl nezávazně stanoven rok přijetí společné evropské měny na rok 2010. Co se stalo, že se najednou o přijetí eura mlčí? Proč chovají Češi takovou averzi vůči jednotné měně? Jako jeden z důvodů strachu veřejnosti z eura je nedostatečná informovanost. Dalším aspektem je vlažný přístup českých politiků a euroskeptiků, jejímž nejznámějším představitelem je exprezident Václav Klaus.

Vstup do eurozóny sebou přináší výhody i nevýhody jak pro spotřebitele a podniky, tak i pro stát jako celek. 19 zemí ze současných 27 členských států EU dokázalo, že pro ně „krok“ k širší integraci skýtá mnohé výhody.

6.1 Očekávané přínosy eura

Členství ČR v eurozóně by bylo bezpochyby velmi přínosné. Tou nejtriviálnější výhodou je snadnější cenová porovnatelnost a pohodlí při zahraničních cestách. Bez měnového kurzu každý hned vidí, kde je dané zboží levnější a tím se zvyšuje tlak na výrobce v podobě nižších cen. Zároveň by bylo možné platit po celé Evropě vlastní domácí měnou – eurem – bez využití směnárny.

Na to navazuje další výhoda spojená s eliminací kurzového rizika. Česká republika je vysoce proexportní země obchodující převážně se státy eurozóny a kurzové riziko mimo jiné dopadá především na podnikatele. Ti by zaznamenali snížení nákladů v podobě eliminace nevýhodného kurzu, transakčních nákladů spojených s převodem peněz, kalkulace budoucích nákladů a na zajištění proti kurzovému riziku. Euro tak zbaví podniky konkurenční nevýhody a zvýší počet přeshraničních obchodů. Samozřejmě kurzové riziko nezmizí v případě obchodování s dolarem či jinou měnou. Proti tomuto se však dá také zajistit, ale lze očekávat snížení nákladů, jelikož trh dolar-euro je likvidnější než trh s korunou. Riziko měnového kurzu se také projevuje u dlouhodobých investic nominovaných v eurech (Dědek, 2013i; Stiglitz, 2017).

U některých členských států, které v minulosti často devalvovaly svou měnu, se přijetím eura a zároveň eliminací kurzového rizika snížily úrokové sazby. Tento efekt vedl ke snížení úvěrů pro podnikatelské a nepodnikatelské subjekty. Česká koruna je

považována za dlouhodobě stabilní měnu, proto se neočekává tak výrazná změna v úrokových sazbách (Dědek, 2013i).

Historická zkušenost členských zemí eurozóny vypovídá o tom, že se v důsledku přijetí eura zvýšil dlouhodobý rating vládního dluhu. Příkladem je Slovensko, kde ratingová agentura Fitch zvýšila ratingovou známku dlouhodobých devizových závazků o jeden stupeň z původní úrovně A na A+ ("Plánované přijetí eura zlepšilo Slovensku rating na A+", 2008). Růst důvěryhodnosti je dán jednotnou měnovou politikou, omezením deficitu veřejných rozpočtů a veřejného dluhu zaštitěný Paktem stability a růstu. Vyšší úroveň ratingu by tak zvýšila i rating českým podnikům, které by dosáhli snížení nákladů na úvěr (Šaroch & Marková, Cahlík, 2004).

Euro sebou přináší ekonomickou stabilitu. S plněním Paktu stability a růstu v případě členství v eurozóně bude po ČR požadována větší rozpočtová kázeň. Zdravé finance jsou však předpokladem pro dlouhodobý hospodářský růst a nízkou nezaměstnanost (Dědek, 2013j).

Za další přínos lze považovat silnější postavení na světových trzích. Jednotná ekonomika EU je svou velikostí a významností srovnatelná s ekonomikou USA a je schopna jí plně konkurovat.

6.2 Možné nevýhody eura

Za největší problém související se vstupem do eurozóny se považuje ztráta autonomní měnové politiky. ČNB tak ztratí svou nejdůležitější pravomoc, kterou přenechá ECB. Bez domácí měnové politiky nemůže ČR určovat základní úrokové sazby a povinné minimální rezervy. V případě nepříznivého ekonomického vývoje je tak omezena možnost odrážet vnější a vnitřní šoky. Zároveň ECB klade omezení na rozhodování o domácích úrokových sazbách (Pečinková, 2008).

Podle Janáčkové (2014) by mělo přijetí eura a tím ztráta flexibilní kurzové politiky výrazný negativní dopad na ekonomiku ČR. Měnový kurz je nejvýznamnějším přízpůsobovacím mechanismem, zaručuje flexibilitu ekonomiky a jeho ztráta by vyvolala nadměrnou inflaci a ztrátu konkurenceschopnosti.

Přínos plovoucího měnového kurzu je velmi názorně vidět v době celosvětové pandemie. Tento nástroj funguje v malé exportně orientované ekonomice jako vestavěný makroekonomický stabilizátor. V důsledku šoku koruna prudce oslabila vůči euru

i dolaru. Oslabením měny se zlevnil export a zdražil import. Tím získali vývozci konkurenční výhodu ve formě levnějších výrobků bez snižování zisku. Zdražení dovozu v tomto případě nemá skoro žádný vliv, jelikož recese způsobila rekordní pokles cen paliv a dalších surovin. Naopak euro oslabilo vůči dolaru mnohem méně (Weigl, 2020).

Další, poměrně známou nevýhodou je riziko vnímané inflace. Občané členských států eurozóny měli po zavedení eura pocit, že vzrostly ceny vlivem vyšší inflace. Podle statistických údajů hlásí cenové indexy pouze nízký nárůst inflace jen v řádu několika desetin procentního bodu. Na Slovensku v roce 2009 po přijetí eura vzrostla cenová hladina o necelých 0,2 % (Doliak & Karmažin, 2009). Důvodem toho, že obyvatelé zdražení přesto vnímají, může být způsobeno konstrukcí cenového indexu HICP. Ten zahrnuje nadproporcionálně ceny zboží tzv. obchodovatelných položek, např. nábytek, elektronika, textil, automobily apod. Další položky ve výdajích domácností jako jsou nemovitosti, náklady na bydlení a služby zahrnuje jen několika málo procenty. Jako příkladem může jít Španělsko či Irsko, které podle cenových indexů měly nízký nárůst inflace, ale zažily obrovský cenový růst nemovitostí. Nelze však připomenout, že vždy se jedná pouze o krátkodobý nárůst inflace. Pro zamezení výrazného zdražování se navíc nařizuje tzv. duální označování cen, aby nedocházelo ke klamání zákazníků vlivem přepočítání kurzu (Pečinková, 2008).

Přijetí společné evropské měny je spojeno s jednorázovými nemalými náklady, které připadnou na bedra podniků. Před přechodem na euro bude nutné zajistit duální označování cen a s tím spojené náklady na přecenění zboží, vedení účetnictví v dvojí měně apod. Dále si nová měna vyžádá náklady například na úpravu informačních systémů, zaškolení pracovníků a vydání nových ceníků. V zájmu každého subjektu je proto nepodcenit přípravu a snížit náklady na minimum.

Mnoho euroskeptiků často zmiňuje (v souvislosti s dluhovou krizí v Řecku) ručení za dluhy všech členů eurozóny. Tato povinnost vychází ze zapojení do Evropského stabilizačního mechanismu (ESM) po přijetí členství v eurozóně. Tento fond vznikl k financování záchranných programů pro země postižené vážnou makroekonomickou poruchou. Českou republiku by toto zapojení stálo nemalé náklady, které se odhadují v řádu 350 mld. Kč. Na druhou stranu ESM snižuje riziko závažných krizových situací, do kterých se může dostat jakákoliv země včetně ČR (Dědek, 2013k).

Na závěr je zde spíše psychologický mínus – ztráta vlastní měny jako jednoho ze symbolů národa. Řada politiků z Itálie, Řecka či Německa toto zmiňují jako záminku k navrácení ke své původní měně (Bydžovská & Priknerová, 2016).

6.3 Situace v jiných státech EU

V současné době je 27 členských států EU a jen 8 z nich si ponechalo svou domácí měnu. Konkrétně to jsou Česká republika, Polsko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko, Švédsko, Dánsko, a Chorvatsko. Jak již bylo výše zmíněno, Dánsko si vyjednalo výjimku opting-out a nemá tedy povinnost euro přijmout. Ostatní státy mají pouze dočasnou výjimku. Aktuálně se očekává, že eurozóna bude mít další dva členy – Chorvatsko a Bulharsko.

Na základě Eurobarometru z roku 2018 vyplývá, že pro zavedení eura je v Rumunsku 69 % obyvatel. Za ním následuje Maďarsko a Bulharsko s většinovým počtem zastánců eura. Polsko a Chorvatsko se drží lehce pod 50 % a v České republice je pro vstup do eurozóny pouze 33 % občanů (Vasiloui, 2019).

6.3.1 Bulharsko a Chorvatsko

Nejnovější zpráva ze dne 10. července 2020 je taková, že byl schválen vstup Bulharska a Chorvatska do mechanismu směnných kurzů ERM II. O vstup požádalo Bulharsko v červenci 2018 a Chorvatsko o rok později v červenci 2019. Střední kurz pro účely ERM II byl zafixován na úrovni, kde se nacházel v den zapojení do mechanismu. Pro bulharského leva je střední kurz 1,95583 BGN/EUR, pro chorvatskou kunu 7,53450 HRK/EUR.

Pro hladký vstup do ERM II učinily obě země řadu předběžných opatření (v oblastech bankovního dohledu, dohledu nad nebankovním finančním sektorem, v boji proti praní peněz atd.). Zároveň se zavázaly, že spolu se vstupem do ERM II vstoupí i do bankovní unie.

Kurz obou měn byl již řadu let před vstupem do mechanismu stabilní. Bulharská centrální banka pevně fixovala bulharského leva k euru již od roku 1997, Chorvatská národní banka zase udržovala kurz v řízeném plovoucím kurzu vůči euru v úzkém rozmezí kolem průměrného kurzu (Arnoštová, 2020).

Tabulka 2: Plnění kritérií dle tří posledních konvergenčních zpráv EK

Konvergenční kritéria:	Bulharsko			ČR			Chorvatsko			Maďarsko			Polsko			Rumunsko			Švédsko			
	2016	2018	2020	2016	2018	2020	2016	2018	2020	2016	2018	2020	2016	2018	2020	2016	2018	2020	2016	2018	2020	
Právní slučitelnost	x	x	x	x	x	x	✓	✓	✓	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Cenová stabilita	✓	✓	x	✓	x	x	✓	✓	✓	✓	x	x	✓	✓	x	✓	x	x	x	✓	✓	✓
Stav veřejných financí	✓	✓	✓	✓	✓	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	x	✓	✓	✓	✓
Stabilita kurzu v ERM II	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dlouhodobé úrokové sazby	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	x	✓	✓	x	x	✓	✓	✓	✓

Zdroj: Monitoring centrálních bank III / 2020

Tabulka 2 dokazuje, že žádná země z nečlenů eurozóny formálně nesplňuje Maastrichtská konvergenční kritéria. Nejbližší ke splnění je Chorvatsko, jelikož nesplňuje pouze kritérium směnných kurzů. Bulharsko spolu s kritériem směnných kurzů nesplňuje také kritérium cenové stability. Na rozdíl od Chorvatska se podle *Konvergenční zprávy* vypracované Evropskou komisí v bulharských právních předpisech vyskytují neslučitelné prvky, které nejsou v souladu s povinností podle článku 131 SFEU. Jedná se hlavně o zákon o Bulharské národní bance. Nesrovnalosti jsou v jak v nezávislosti centrální banky, tak v zákazu měnového financování a začlenění této banky do ESCB v době přechodu na euro. Tyto úkoly jsou ustanovené v čl. 127 odst. 2 SFEU a ve statusu ESCB.

Obě země čeká ještě dlouhá cesta před přijetím společné měny. Byly objeveny nedostatky v několika oblastech. Největší se týká oblasti podnikatelského prostředí, kde jsou na tom tyto země hůře než většina států eurozóny (Evropská komise, 2020).

6.3.2 Švédsko

Členem EU se Švédsko stalo roku 1995. V roce 2003 se uskutečnilo referendum, kde občané Švédska rozhodli s více jak 56% převahou v neprospěch eura. V důsledku toho si země ponechala švédskou korunu. Pro Švédsko však už neplatí možnost uplatnit si princip opting-out jako v případě Dánska a Spojeného království (Mocek, 2003).

Jak už bylo výše uvedeno, stát EU, který chce přijmout euro, musí splňovat všechna Maastrichtská konvergenční kritéria. Tabulka 2 dokazuje, že Švédsku k formálnímu plnění kritérií zbývá pouze setrvat po dobu dvou let v mechanismu ERM II. Švédsko

záměrně do tohoto mechanismu nevstupuje, a tudíž se nemůže stát členem eurozóny. Země si tak vytvořila „vlastí opting-out“.

Nabízí se otázka, zda by to takto nemohly udělat všechny státy, které odmítají přijmout společnou měnu. Tento „švédský model“ nebo také „švédskou cestu“, jak tuto situaci nazývají někteří ekonomové, nelze nijak zobecňovat. Švédsko nemůže přistoupit k euru, protože s tím nesouhlasili občané v referendu. Pokud by totiž odmítnutí vzešlo z politické reprezentace, byla by situace úplně jiná. Usnesení v čl. 10 Smlouvy o ES hovoří o tzv. principu loajality. Podle této smlouvy má každý stát provést taková opatření k plnění závazků, které ze Smlouvy o ES vyplývají a zároveň se má zdržet všech činností, které ohrožují plnění cílů Smlouvy o ES. Následkem toho by tento stát mohl mít co dočinění se žalobou (Pečínková, 2008).

7 Maastrichtská konvergenční kritéria a jejich plnění

Česká národní banka spolu s Ministerstvem financí ČR zpracovává jednou ročně dokument *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*, který slouží vládě jako podklad pro rozhodnutí, kdy je vhodná doba pro vstup do eurozóny.

Tento dokument zkoumá celou řadu ekonomických ukazatelů a je rozdělen do třech částí. V první části vyhodnocuje současný stav plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií a predikuje jejich plnění do budoucna. Další část vyhodnocuje na základě cyklické a strukturální sladění připravenost ekonomiky země na vstup do měnové unie, a to nad rámec povinných konvergenčních kritérií. Poslední část popisuje institucionální změny ve správě EU a eurozóny a na základě toho nově vzniklé závazky budoucí členské země.

Cílem těchto analýz je podat ucelený přehled nejen o možnostech plnění nominálních a reálných konvergenčních kritérií Českou republikou, ale také o vhodné době pro stanovení termínu vstupu a identifikaci výhod a rizik přistoupení k jednotné evropské měně (Sekce 07, 2020).

7.1 Analýza plnění konvergenčních kritérií ČR

Hlavní podmínkou pro vstup je splnění nominální konvergence, tj. dosažení vysokého stupně udržitelné konvergence, který je posuzován na základě Maastrichtských konvergenčních kritérií (Ministerstvo financí ČR & Česká národní banka, 2020).

7.1.1 Plnění kritéria cenové stability

Hlavním cílem České národní banky je dosahovat cenové stability. Od roku 2010 je inflační cíl nastaven na hladinu 2 % s tolerančním pásmem jednoho procentního bodu nahoru i dolů (Dědek, 2013b).

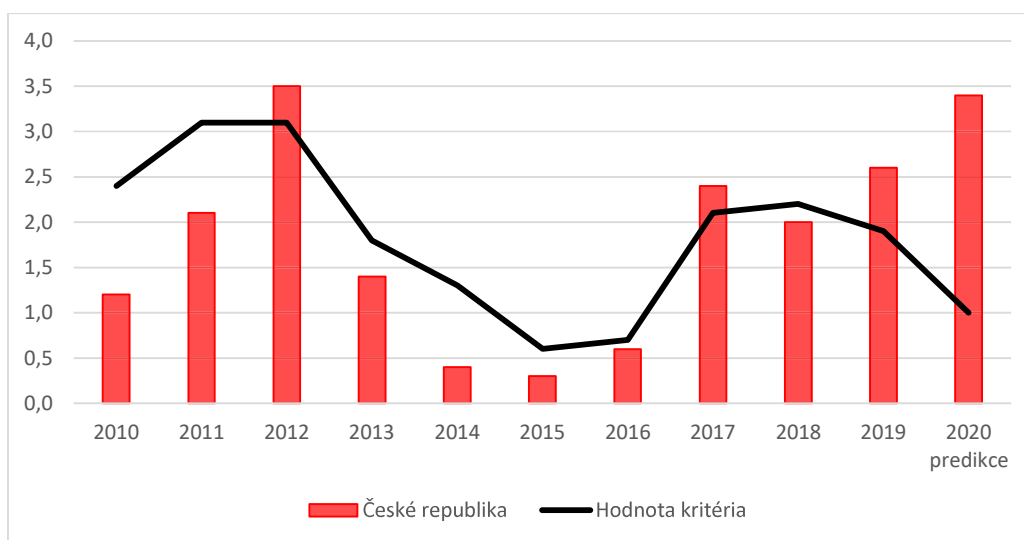
Následující tabulka 3 ukazuje vývoj inflace v České republice v letech 2010-2019 (kompletní data pro rok 2020 ještě nejsou k dispozici) při plnění daného kritéria. Inflace je zde počítána na základě HICP.

Tabulka 3: Harmonizovaný index spotřebitelských cen (v %)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 predikce
Průměr 3 zemí s nejnižší inflací	0,9	1,6	1,6	0,3	-0,2	-0,9	-0,8	0,6	0,7	0,4	-0,5
Hodnota kritéria	2,4	3,1	3,1	1,8	1,3	0,6	0,7	2,1	2,2	1,9	1,0
České republika	1,2	2,1	3,5	1,4	0,4	0,3	0,6	2,4	2,0	2,6	3,4

Zdroj: vlastní zpracování, Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou

Graf 3: Průměrná míra inflace v posledních 10 letech

Zdroj: vlastní zpracování, Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou

Jak je vidět na grafu 3, kritérium cenové stability se České republice nepovedlo splnit během deseti let třikrát. V roce 2012 byl zaznamenán vysoký nárůst inflace, která dosáhla 3,5 %. I přesto, že v zemích eurozóny byla cenová hladina také vysoká, bylo kritérium překročeno o 0,4 %. Další překročení se uskutečnilo v letech 2017 a 2019 a to o 0,3 a 0,7 %. V loňském roce se vlivem světové pandemie zvedla cenová hladina a ČR patřila mezi země s nejvyšší inflací. Takto vysokou inflaci také způsobil napjatý trh z předchozích let a s ním spojený rychlý nárůst mezd a celkové poptávky (Brooks & Fortun, 2020). Na základě prognóz Ministerstva financí a ČNB se očekává nesplnění kritéria cenové stability.

7.1.2 Plnění kritéria úrokových sazeb

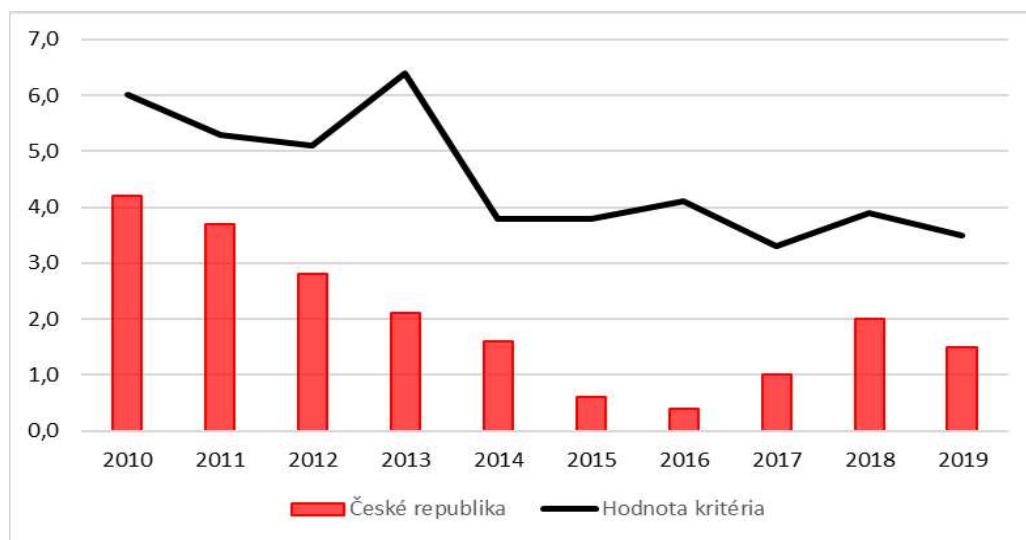
V poslední letech se dlouhodobé úrokové sazby snižují jak v ČR, tak v zemích eurozóny. Na základě údajů z tabulky 4 a grafu 4 je vidět, že v posledním desetiletí Česká republika toto měnové kritérium vždy splnila s viditelnou rezervou. Data pro rok 2020 prozatím nejsou k dispozici, předpokládá se však opětovné splnění.

Tabulka 4: Dlouhodobé úrokové sazby státních dluhopisů za posledních 10 let

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Průměr 3 zemí s nejnižší inflací	4,0	3,3	3,1	4,4	1,8	1,8	2,1	1,3	1,9	1,5
Hodnota kritéria	6,0	5,3	5,1	6,4	3,8	3,8	4,1	3,3	3,9	3,5
České republika	4,2	3,7	2,8	2,1	1,6	0,6	0,4	1,0	2,0	1,5

Zdroj: vlastní zpracování, Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou

Graf 4: Dlouhodobé úrokové sazby státních dluhopisů za posledních 10 let

Zdroj: vlastní zpracování, Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou

7.1.3 Plnění kritéria směnného kurzu

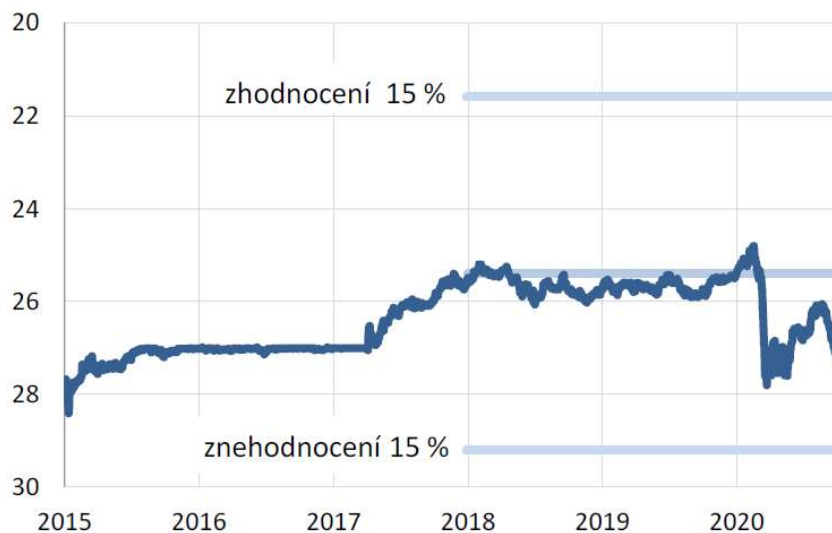
Jak už bylo výše zmíněno, kritérium směnného kurzu lze splnit pouze účastí ČR v mechanismu ERM II. Proto se nyní budeme zabývat plněním kritéria jen v hypotetické rovině.

Již v minulosti bylo oznámeno ČNB spolu s vládou, že ČR vstoupí do ERM II až před pevně stanoveným datem vstupu do eurozóny tak, aby setrvala v tomto mechanismu

jen po nezbytně nutnou dobu. Toto rozhodnutí je součástí aktualizovaného dokumentu Strategie přistoupení České republiky k eurozóně (Ministerstvo financí ČR & Česká národní banka, 2020). Jaký je důvod k tomuto kroku? Důvodů existuje hned několik. Kurz je pro malou otevřenou ekonomiku jako je ČR důležitým přizpůsobovacím mechanismem, který mírní dopady vnějších vlivů do ekonomiky. Kurz je také součástí tzv. transmisního mechanismu. Jedná se o ekonomické vazby, které pomocí měnověpolitických nástrojů umožňují stabilní vývoj inflace. V případě nepříznivého ekonomického vývoje by tak ČR ztratila jeden z důležitých nástrojů a byl by ohrožen nejen hlavní cíl ČNB, ale i plnění dalších konvergenčních kritérií. Zároveň by mohl být utlumen ekonomický růst. Z tohoto vyplývá, že vstupu do ERM II předchází výborné načasování a dosažení vysoké ekonomické stability v době stability na světových finančních trzích ("Jak se změny úrokových sazeb promítají do ekonomiky?", 2021).

Na základě grafu 5 můžeme usuzovat, že k žádným závažným výkyvům nedochází, a tudíž by mělo dojít k bezproblémové účasti v ERM II. Měnový kurz se téměř po celou dobu pohyboval kolem pro tento účel zvolené centrální parity. Po propuknutí pandemie na začátku roku 2020 došlo k mnoha opatřením, která vlivem zvýšení rizik a nejistot způsobila výrazné oslabení koruny. Po utlumení rizika koruna opět posílila. Po celou dobu však nedošlo k výraznému vychýlení od centrální parity a kritérium by bylo splněno s velkou rezervou (Ministerstvo financí ČR & Česká národní banka, 2020).

Graf 5: Nominální měnový kurz CZK/EUR

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou

7.1.4 Plnění kritéria stavu veřejných financí

Česká republika v posledních sedmi letech plnila kritérium veřejného deficitu. Od roku 2016 se dokonce dosahovalo přebytku sektoru vládních institucí, viz. tabulka 5. Přispěl k tomu především růst daňových příjmů a jen mírný růst většiny nákladů. Z důvodu pandemie nemoci Covid-19 se pro rok 2020 předpokládá prudký propad salda na hodnotu -6,4 % HDP a tím nesplnění kritéria veřejného deficitu (Odbor 37, 2020).

Tabulka 5: Saldo sektoru vládních institucí za posledních 10 let

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 predikce
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
České republika	-4,7	-3,2	-3,9	-1,3	-2,1	-0,6	0,7	1,5	0,9	0,3	-6,4

Zdroj: vlastní zpracování, Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou

Stejně jako u prvního fiskálního kritéria, i zde negativně ovlivnil výrazný schodek sektoru vládních institucí míru zadlužení. Tabulka 6 však dokazuje, že předpokládaná míra zadlužení se příliš neliší od let minulých. Úroveň dluhu nikdy nedosahovala na referenční hodnotu 60 % HDP a v roce 2020 tomu nebylo jinak.

Tabulka 6: Dluh sektoru vládních institucí za posledních 10 let

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 predikce
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
České republika	38,4	41,4	44,2	44,9	41,9	39,7	36,6	34,2	32,1	30,2	39,4

Zdroj: vlastní zpracování, Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou

7.2 Vyhodnocení stupně ekonomické sladěnosti

Aby přijetí eura bylo pro stát výhodné a přineslo „kýžené ovoce“, musí být podmíněno širší připraveností. Mnoho ekonomů se shoduje na tom, že Maastrichtská konvergenční kritéria nejsou dostačující a je potřeba provést také tzv. testy sladěnosti (Mertlík, 2008).

Vedle nominální konvergence proto musíme brát v úvahu také reálnou konvergenci, která se je rozdělena do dvou základních oblastí – cyklická a strukturální

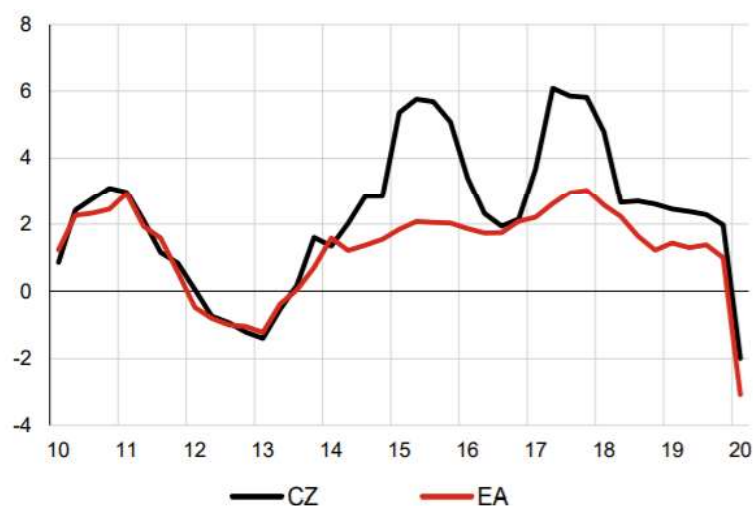
sladěnost a přizpůsobovací mechanismy. Zatímco splnění nominální konvergence je vyžadováno orgány EU, reálná konvergence zvažuje výhodnost přijetí eura. Toto je zcela na zvážení daného státu. Náklady ze ztráty národní měnové politiky totiž mohou být vysoké, proto je potřeba vysoká míra sladěnosti. Čím vyšší bude stupeň reálné konvergence české ekonomiky s ekonomikou eurozóny, tím méně rizikový bude vstup ČR do eurozóny (Ministerstvo financí ČR & Česká národní banka, 2020).

7.2.1 Cyklická a strukturální sladěnost

Jedná se o širší „paletu“ analýz a indikátorů, která hodnotí, zda bylo dosaženo makroekonomické připravenosti. Řeší se sladěnost české ekonomiky s eurozónou co do ekonomického vývoje, celkové úrovně ekonomické aktivity a úrovně cenové hladiny. Dále se také analyzuje sladěnost hospodářského cyklu a podobnost struktury ekonomiky (Král, 2020).

Ačkoliv stále probíhá proces přibližování k eurozóně, stupeň reálné konvergence nedosahuje průměru eurozóny. Co se týče korelace ekonomické aktivity s eurozónou, ČR v minulosti dlouhodobě dosahovala poměrně vysokého korelačního koeficientu. V posledních letech se hodnota však snížila, jak je možné vidět na grafu 6. Důvodem bylo vyšší tempo růstu HDP a odlišný vývoj exportu před vypuknutím pandemie.

Graf 6: *Růst reálného HDP v ČR a eurozóně (meziročně v %)*

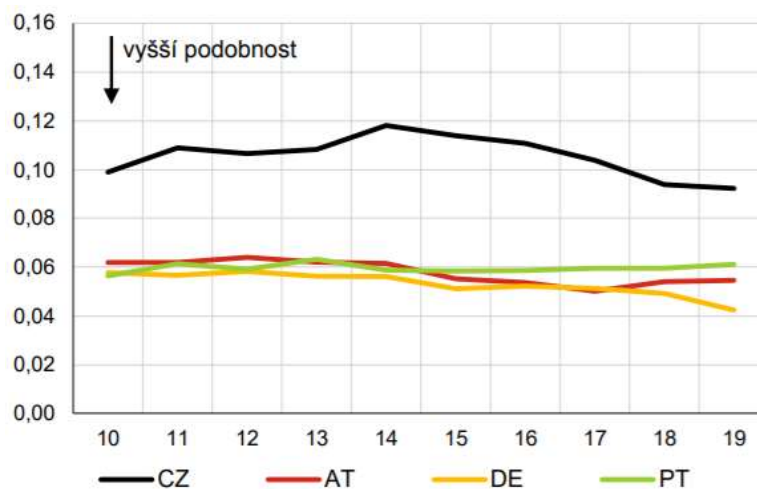

Zdroj: Analýzy stupně ekonomické sladěnosti České republiky s eurozónou

Dlouhodobá rozdílná struktura české ekonomiky a ekonomiky eurozóny je ovlivněna nadprůměrným podílem průmyslu na tvorbě HDP ČR. Tyto rozdíly by mohly

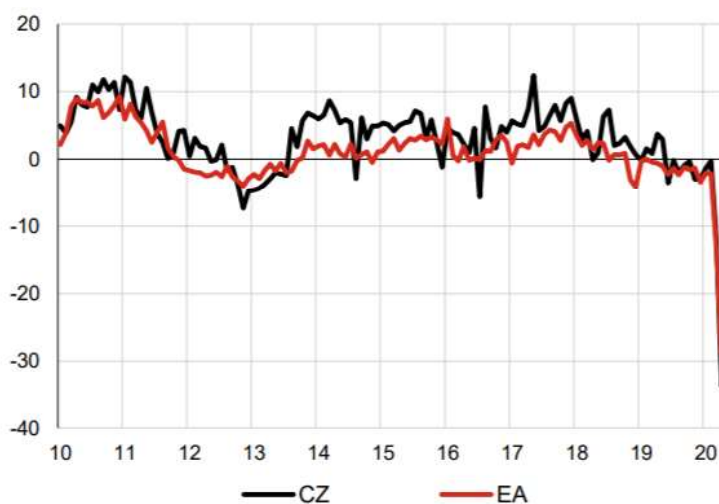
způsobit asymetrické šoky v případě přijetí eura. Strukturální podobnost je na grafu 7 vyjádřena pomocí Landesmannova indexu.² Podle toho lze usuzovat menší podobnost české ekonomiky ve vztahu k některým ekonomikám eurozóny. Již několik let také dochází k nadprůměrné produkci ze strany České republiky, viz graf 8.

Graf 7: Strukturální podobnost ve vztahu k eurozóně

Zdroj: Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou

Graf 8: Index průmyslové produkce (meziročně v %)

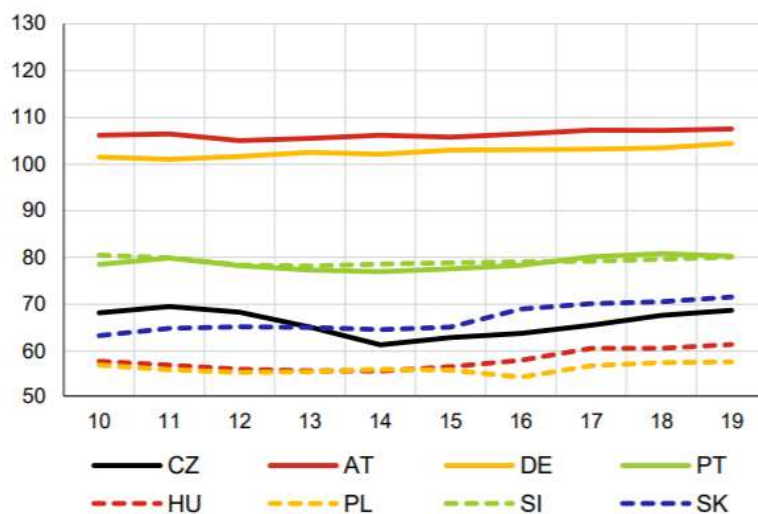
Zdroj: Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou

Na základě grafu 9 je cenová konvergence ČR velmi nízká oproti vyspělým zemím eurozóny i přesto, že se mírně zvyšuje v posledních letech. V roce 2019 dosahovala

² Landesmannův index nabývá hodnot od 0 do 1, přičemž hodnoty blíže k 0 znamenají bližší podobnost porovnávaných ekonomik.

cenová hladina HDP pouze necelých 70 % průměru eurozóny. Podobný vývoj si drží Slovensko, o přibližně 10 % hůře je na tom Maďarsko a Polsko. V případě vstupu České republiky do eurozóny by se země mohla potýkat s rizikem zvýšení cen a růstu inflace.

Graf 9: *Cenová hladina HDP (EA=100)*

Zdroj: Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou

Dlouhodobě významným bodem argumentující vstup do eurozóny je vysoká obchodní a vlastnická provázanost se zeměmi eurozóny, a to hlavně s Německem. V tomto případě by přijetí jednotné evropské měny bylo velkou výhodou. Vysoká obchodní provázanost také souvisí s vysokou sladěností hospodářského cyklu ČR (Česká národní banka, 2020).

7.2.2 Přizpůsobovací mechanismy

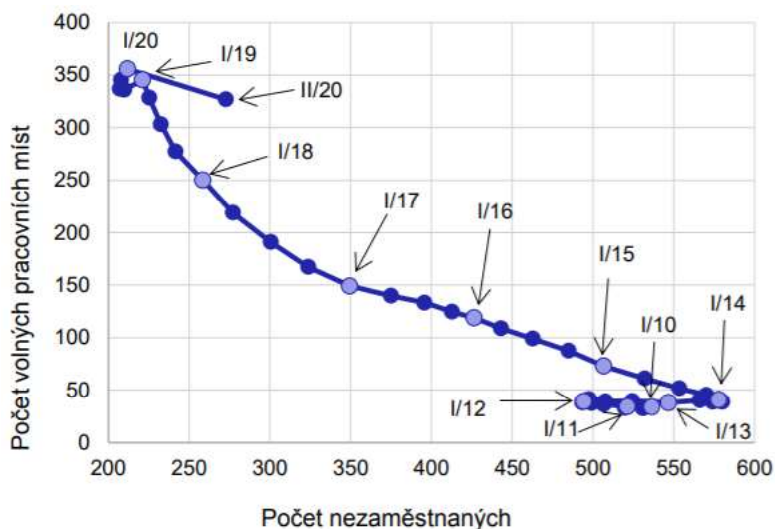
Sladěnost dvou ekonomik nebude nikdy stoprocentní. Z tohoto důvodu se musíme v druhém kroku ptát, jaké jiné domácí přizpůsobovací mechanismy po vzdání se samostatné měnové politiky ji budou schopny nahradit ve stabilizační roli. Mezi stabilizační mechanismy patří fiskální politika, trh práce, trh zboží a služeb a bankovní sektor (Král, 2020).

V případě vstupu do eurozóny musí mít ČR zajištěné správné fungování fiskální politiky. Fiskální politika by proto měla být stabilizačním prvkem vývoje ekonomiky tak, aby působila během recesí proticyklicky a sama neprohlubovala makroekonomickou nerovnováhu nadměrnými šoky. Hodnocení fiskální politiky je v době pandemie složité. V předchozích dvou letech působila fiskální politika proticyklicky. Potřeba je však dodat,

že k mírnému zhoršení salda jak celkového, tak strukturálního došlo již na začátku roku 2020 před vypuknutím pandemie a po sedmi letech nebylo splněno kritérium veřejného deficitu. Česká republika se stále potýká s nevyřešeným problémem dlouhodobé neudržitelnosti veřejných financí. Vlivem stárnutí obyvatelstva bude zapotřebí v brzké době provést dlouho plánované reformy důchodového a zdravotního systému.

Trh práce patří mezi další mechanismy, kterými lze usměrňovat asymetrické šoky při ztrátě vlastní měnové politiky. Posledních několik let dochází k poklesu nezaměstnanosti v důsledku vysokého hospodářského růstu. Beveridgeova křivka zobrazující vztah mezi počtem nezaměstnaných a počtem volných pracovních míst však naznačuje mírné zpomalení na začátku roku 2020, viz graf 10. Stále je situace na trhu práce velmi dobrá, jelikož počet nezaměstnaných je mnohem menší než počet volných pracovních míst (Ministerstvo financí ČR & Česká národní banka, 2020). Zlepšení je bohužel dáno jen cyklem a v období recese se situace opět zhorší, to už lehce naznačuje i graf 10. Aby byl trh práce flexibilní, je zapotřebí, aby počet nezaměstnaných klesal, a zároveň počet volných pracovních míst zůstával stejný. To se však zatím nedaří (Mertlík, 2008).

Graf 10: Beveridgeova křivka

Zdroj: Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou

Bankovní sektor lze hodnotit jako dlouhodobě stabilní. ČNB během pandemie snížila sazbu proticyklické kapitálové rezervy z 1,75 % na 0,5 %. Zároveň podíl úvěrů se selháním oproti předchozímu roku klesl a dostal se tak na historické minimum. Z těchto

důvodů lze konstatovat, že domácí finanční sektor zajišťuje vysokou odolnost v případě nepříznivých šoků (Ministerstvo financí ČR & Česká národní banka, 2020).

7.3 Vyhodnocení nominální a reálné konvergence

Česká republika si při plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií počínala v roce 2020 na základě dostupných dat hůře než v přechozích dvou letech. Oproti roku 2018, kdy ČR formálně plnila všechna kritéria, v roce 2020 byla splněna pouze dvě z nich. Konkrétně bylo splněno kritérium dlouhodobých úrokových sazeb jako již několik přechozích let a také běžně plněné kritérium veřejného dluhu. Nyní není bráno v potaz plnění kritéria směnného kurzu, které lze formálně hodnotit a plnit až po vstupu ČR do mechanismu směnných kurzů ERM II. Na základě předpovědí ČNB by se situace v roce 2021 měla mírně zlepšit. Podle dosavadního vývoje by mohla být úroveň cenové hladiny pod referenční hodnotou, velký otazník však zůstává v otázce veřejných financí z důvodu nepředvídatelného vývoje v boji proti nemoci Covid-19.

Z hlediska reálné konvergence mezi ukazatele hovořící pro vstup do eurozóny lze zařadit vysokou otevřenost české ekonomiky, cyklickou sladěnost s eurozónou a vysokou obchodní a vlastnickou provázanost se státy eurozóny. Naopak za velmi rizikové oblasti patří nedostatečná reálná a cenová konvergence vůči eurozóně a omezená možnost fiskální politiky provádět proticyklickou stabilizaci.

V souladu s doporučením Ministerstva financí ČR se rozhodla ČNB prozatím nedoporučit brzký vstup do eurozóny a zároveň navrhla prozatím nevstupovat do ERM II (Ministerstvo financí ČR & Česká národní banka, 2020).

7.4 Kritika Maastrichtských kritérií

Není tajemstvím, že Maastrichtská konvergenční kritéria byla již mnohokrát kritizována. Odborníci se shodují, že tak jak byla kritéria nastavená v 90. letech minulého století, neodpovídají dnes reálné situaci. Řada autorů se zejména obává, že při posouzení kritérií pouze v rámci jediného roku mnoho zemí vykoná jednorázové opatření namísto strukturálních reforem. Toto by však šlo vyřešit prodloužením doby na posouzení plnění kritérií (Wolf, 2012).

Největší kritika se týká kritérií fiskálních. Kvůli obavám z externalit, jako se stalo v minulosti u Řecka, je snaha harmonizovat fiskální ekonomiky v rámci eurozóny. Pro

ekonomiku s pomalým růstem je roční schodek HDP ve výši 3 % neudržitelný. Také se diskutuje nad hospodářskými cykly, kdy se snižují příjmy během recese a roste schodek státního rozpočtu. Aby byl zachován 3% deficit, musí se snížit vládní výdaje či zvýšit daně. Obě možnosti mají negativní dopad na agregátní poptávku. Fiskální sjednocení přináší větší důvěryhodnost země, na druhé straně způsobí nižší růst HDP.

Dalším problémem je definice fiskálních kritérií a možnost pružného plnění. Jak už bylo výše zmiňováno, za porušení se nepovažuje krátkodobé a zanedbatelné překročení hodnoty či snížení schodku ve srovnání s minulým rokem. Státy na základě této alternativy nejsou nuceny plnit kritéria přesně. Názorným příkladem je vstup do třetí fáze měnové unie v roce 1999, kdy jen 7 států splnilo nepřekročení dané referenční hodnoty 60 %. Itálie měla v té době poměr státního dluhu k HDP 121,6 % a Belgie dokonce o osm desetin procenta více. Přesto kritérium veřejného dluhu obě země splnily. Důvodem je přibližně 3% pokles oproti předchozímu roku. Z toho vyplývá, že obě fiskální kritéria nejsou „tvrdá“ kritéria a dle flexibility výkladu Smlouvy o ES by se dalo říct, že tato kritéria splňuje téměř každá kandidátská země. Oproti tomu monetární kritéria splnily všechny státy přesně. Důvodem pružnosti fiskálních kritérií je pravděpodobně to, že zatímco u kritérií měnové stability musí být země sladěny kvůli ECB, pro fiskální politiku EU žádný orgán s rozsáhlejšími pravomocemi není (Tomášek, 2004).

Kritika není opomenuta ani u kritérií zajišťující měnovou stabilitu. Státy, které mají volný pohyb kapitálu, nejsou mnohdy schopny zajistit fixní měnový kurz a zároveň snižovat inflaci. Při zhodnocení měny je konkurenceschopnost domácích podniků negativně ovlivněna, snižuje se export a tím klesá HDP. S nuceným snížením inflace v rámci konvergence nese stát ekonomické náklady, které nejsou zanedbatelné.

Měnová kritéria jsou taktéž kritizována v souladu se stanovenými referenčními hodnotami. Především kritérium cenové stability je předmětem mnoha diskuzí. Jak už zde bylo zmiňováno, Maastrichtská kritéria stanovují, že průměrná míra inflace kandidátské země nesmí být překročena o více jak 1,5 procentního bodu inflace tří států eurozóny s nejlepším výsledkem v cenové stabilitě. Tím nejlepším výsledkem je myšleno nejnižší hladina inflace, což je pro mnoho států velmi přísná podmínka. Stejně jako ČNB má i ECB inflační cíl ve výši 2 %. Z tohoto důvodu většina odborníků zaujímá názor, aby daným „nejlepším výsledkem“ byla brána inflace těch států, kteří se nejvíce blíží k cíli ECB (Búry, 2010).

8 Přechod do eurozóny

8.1 Úkoly pro jednotlivé sektory

8.1.1 Banky a finanční instituce

Hlavním úkolem ČNB a celého finančního sektoru bude v případě přijetí společné měny zařídit bezhotovostní a hotovostní oběh eura. Euro bude v obou podobách zavedeno najednou, jelikož byl na základě rozhodnutí vlády vybrán scénář „velký třesk“. Finanční sektor bude muset zajistit tyto oblasti:

- hotovostní oběh eura,
- zajištění bezhotovostního platebního styku,
- přizpůsobení bankovního sektoru a jiných sektorů finančního trhu,
- legislativní korekce finančního sektoru.

V první řadě bude potřeba zajistit dodávky eurobankovek a ražbu euromincí. Na základě dohody s ECB budou eurobankovky zapůjčeny v dostatečném množství i časovém předstihu. Výrobu mincí si ČR zajistí sama. Příprava by měla začít již tři roky před samotným přistoupením k eurozóně z důvodu náročnosti na výběr vzhledu mincí, zajištění ražby a předzásobení bank, nefinančních subjektů a bankomatů. Po zavedení eura bude po dobu dvou týdnů období duálního cirkulace. V této době bude možné platit původní i novou měnou, vracet se však budou jen euromince a eurobankovky. V následujících čtyřech měsících bude mít ČNB spolu s komerčními bankami a dalšími subjekty za úkol zajistit stažení korunového oběživa, a to vše bezplatně. Po uplynutí tohoto období bude možné vyměnit původní českou měnu jen u centrální banky. Mince budou směnitelné v pětiletém období, u bankovek se předpokládá mnohem delší časový rozsah. Po stažení korunového oběživa proběhne likvidace platidel.

V současné době je používán pro mezibankovní platební styk systém CERTIS. K tomuto účelu slouží v EU systém TARGET, kterého se ČNB bude muset povinně účastnit. Původní systém se bude i nadále používat, proto bude potřeba zabezpečit propojení a fungování obou systémů. V bezhotovostní oblasti se provede přepočítání korunových částech na klientských účtech a úvěrech pomocí přepočítacího koeficientu. I zde bude platit povinnost pro finanční instituce duálně označovat ceny finančních produktů.

V souvislosti se zavedením eura dojde k přepočtu nominálních hodnot všech cenných papírů emitovaných v české měně. Nominální hodnoty budou opět přepočteny přepočítacím koeficientem a zaokrouhleny na nejbližší cent. U majetkových cenných papírů bude potřeba zajistit, aby se hodnota základního kapitálu v eurech rovnala součtu podílů.

V neposlední řadě bude přijato několik právních norem pro odstranění neslučitelnosti. Obecně lze říci, že bude potřeba legislativní korekce všech zákonů či předpisů, kde se vyskytuje hodnota v české koruně (Ministerstvo financí ČR, 2007).

8.1.2 Veřejné finance, veřejná správa a samospráva

V souvislosti s přijetím společné evropské měny budou orgány veřejné správy a samosprávy upravovat velké množství právních předpisů k zajištění fungování vlastních činností i jako pravidla pro soukromý sektor. V sektoru veřejných financích bude provedena korekce v oblasti:

- státního rozpočtu, rozpočtu územních samospráv a státních fondů,
- majetku a dluhu státu,
- výkazů, účetnictví, daní, cel, mezd a platů,
- cenové politiky,
- veřejného zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení.

8.2 Legislativní změny

Zavést euro jako zákonné platidlo v České republice vyžaduje legislativní korekci v jednotlivých oblastech právního řádu. Bude potřeba přijmout jednak nové právní předpisy a rovněž novelizovat ty stávající tak, aby odpovídaly požadavkům souvisejícím s přijetím nové měny. Důležité je, aby všechna práva a závazky byly zachovány v nezměněné podobě.

Přijetí eura se obecně vztahuje ke třem evropským nařízením a jejich pozdějším novelizacím:

- NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura (1998),
- NAŘÍZENÍ RADY (ES) č. 1103/97 ze dne 17. června 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura (1997),

- NARIŽENÍ RADY (ES) č. 2866/98 ze dne 31. prosince 1998 o přepočítacích koeficientech mezi eurem a měnami členských států přijímajících euro (1998).

8.2.1 Příprava Obecného zákona

V souvislosti se zavedením jednotné měny bude potřeba připravit *Obecný zákon o zavedení eura* (dále jen „Obecný zákon“). Tento zákon bude základním právním předpisem, který zajistí bezproblémový přechod na euro v ČR. Zákon by měl obsáhnout nejpodstatnější právní aspekty v této oblasti. Jeho obsahem budou opatření související s novým zákonným platidlem a se scénářem zavedení eura – velkým třeskem (Ministerstvo financí ČR, 2007).

Některá nezbytná právní opatření, která budou obsažena v Obecném zákonu jsou:

- Koruna bude převáděna na euro výlučně prostřednictvím **přepočítacího koeficientu**, který bude oficiálně stanoven Radou EU. Jedná se o neměnný kurz a nemusí se shodovat s centrální paritou v mechanismu ERM II. Koeficient bude ustanoven na 6 desetinných míst ve tvaru 1 EUR = XX,XXXXXX CZK.
- Evropská legislativa závazně stanoví **způsob zaokrouhlování**. Přepočtení se provede přepočítacím koeficientem a poté se částka matematicky zaokrouhlí na nejnižší peněžní jednotku měny (Dědek, 2013l).
- V rámci ochrany spotřebitele je nezbytně nutné uložit obchodníkům povinnost **duálního označování cen** po určitou dobu. Zpravidla se jedná o období od nabytí platnosti Obecného zákona (nejpozději však do 1 měsíce od platnosti přepočítacího koeficientu) až po dobu jednoho roku od přijetí eura. Tím by mělo být zamezeno přílišnému zvyšování cen a vlivem toho i růstu inflace. Zároveň to poslouží občanům k přivyknutí na přepočtení na novou měnu. Zákonná povinnost duálně označovat ceny se bude vztahovat na všechno, kde je pro občany uvedena peněžní částka, konkrétně na ceny výrobků a služeb, celkové ceny na účtenkách, fakturách, výpisy od bankovních subjektů, spotřebitelské úvěry, ceny nemovitostí, mzdy a platy, dávky důchodového a nemocenského pojištění, sociální dávky, daně, poplatky, pokuty apod. (Dědek, 2013m).
- Obecný zákon rovněž stanoví **pravidla pro výměnu oběživa**. Výměnou budou pověřeny banky a další subjekty finančního trhu určené zákonem. Princip směny bankovek a mincí byl popsán výše.

Obecný zákon musí být připraven v dostatečném předstihu (minimálně 18-24 měsíců před vstupem do eurozóny) tak, aby se všechny subjekty mohly seznámit a připravit na nová práva a povinnosti. Zákon nabude účinnosti (až na některá ustanovení) dnem vstupu do eurozóny (Odbor 35 Ministerstva financí ČR, 2007).

8.2.2 Harmonizace zákona o České národní bance

Z důvodu přenesení části rozhodovacích pravomocí na ECB bude potřeba nahradit stávající zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance novým zákonem. Po zavedení eura se bude provádět měnová politika EU.

V zákoně bude ustanoveno, že měnou ČR se stává euro, zkratka nové měny je EUR se symbolem €. Zákon rovněž stanoví činnosti spojené se zapojením ČNB do ESCB. Jeho důsledkem bude přenechání části pravomocí jako je měnová politika, správa devizových rezerv a peněžní oběh do kompetence ECB. ČNB se bude podílet na předem schválené emisi bankovek, jejich vydávání, kontrole kvality a stažení z oběhu těch neplatných. Dále bude mít kompetenci vydávat euromince v objemu stanoveném ECB, sjednávat ražbu mincí, kontrolovat jejich kvalitu a dohlížet na oběh. Z dosavadních úkolů bude národní bance přenechán např. dohled nad finančním trhem (Ministerstvo financí ČR, 2007).

Zároveň bude nutné provést novelizaci čl. 98 Ústavy ČR. Bude potřeba do textu zakomponovat ECB. Po vstupu do eurozóny ČNB již nebude ústřední bankou a péči o cenovou stabilitu bude vykonávat prostřednictvím ECB. Další možností je z Ústavy ČR čl. 98 úplně vypustit. Tomášek (2005) uvádí, že není nezbytné mít centrální banku (stejně jako některé evropské státy) zakotvenou v Ústavě.

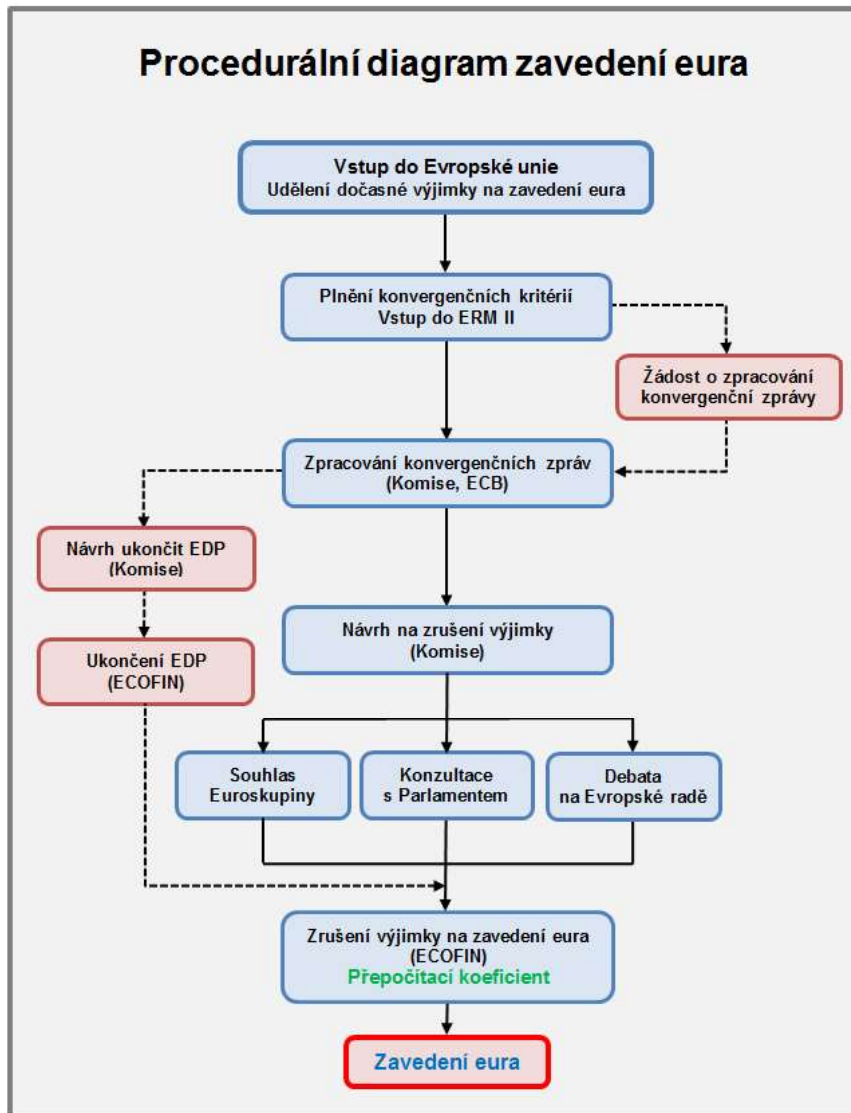
8.2.3 Národní koordinační skupina

Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR (NKS) byla založena v roce 2005 na základě usnesení vlády ČR. Jejím cílem bylo vypracování *Národního plánu zavedení eura v ČR*, koordinovat přípravu na zavedení eura a předkládat doporučení vládě ČR. Předseda NKS je jmenovaný vládou (Ministerstvo financí ČR, 2007). Od roku 2017 tuto funkci vykonává prof. Ing. Oldřich Dědek, CSc.

8.3 Procedurální postup

Proces přijetí eura je nastaven tak, aby se vstup do eurozóny vždy konal 1. ledna. Právní rámec proto stanoví lhůty pro každou dílčí proceduru.

Obrázek 9: Procedurální diagram zavedení eura³

Zdroj: Zavedení eura v České republice. (2014). [obrázek]. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura/procedura-prijeti-eura>

Rok před přijetím eura vstupují do procesu orgány EU, které zhodnotí veškeré náležitosti a vydají konečné rozhodnutí. Stručný postup znázorňuje obrázek 9. Po splnění všech podmínek pro vstup do eurozóny jsou každoročně v dubnu zveřejněny konvergenční zprávy Evropské komise a ECB, které hodnotí formální plnění konvergenčních kritérií. V případě kladného hodnocení je podán Radě EU návrh na zrušení výjimky na zavedení eura. Rada EU tuto žádost projedná s Euroskupinou,

³ Plné čáry představují vždy vykonávané úkony, přerušované čáry vyznačují úkony prováděné podle určitých okolností.

Evropským parlamentem a Evropskou radou. Výsledkem jednání je zrušení výjimky na zavedení eura Radou pro hospodářské a finanční záležitosti (ECOFIN). Během zasedání Rady ECOFIN je rovněž stanoven přepočítací koeficient. 1. ledna následujícího roku by tak Česká republika vstoupila do eurozóny a zavedla euro jako svou zákonnou měnu (Dědek, 2014e).

9 Závěr

Bakalářská práce se komplexně zabývala tématem hypotetického přijetí eura v České republice. Tímto tématem se zaobírá mnoho odborníků, názory se však liší. ČR od svého vzniku udělala velký pokrok a v některých parametrech se dokázala dostat na úroveň většiny členských států eurozóny.

Cílem práce bylo vyhodnocení předpokladů ke vstupu ČR do eurozóny. Tento cíl byl dále rozdělen na tři dílčí cíle. Klíčovým dokumentem byl *Národní plán zavedení eura v České republice* vypracovaný Ministerstvem financí ČR a dále společný dokument ČNB a Ministerstva financí ČR *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. Dalším zdrojem informací byly vědecké články, odborná literatura a internetové zdroje finančních institucí.

Prvním dílčím cílem bylo vymezení přínosů a rizik spojených s přistoupením k eurozóně. Mezi významné výhody pro všechny subjekty lze zařadit snadnou cenovou porovnatelnost, eliminaci kurzového rizika, nižší transakční náklady, vyšší důvěryhodnost české ekonomiky, ekonomickou stabilitu a silnější postavení na světových trzích. Oproti tomu mezi negativní dopady patří ztráta vlastní měnové politiky, ztráta plovoucího kurzu, riziko vyšší vnímané inflace a jednorázové vstupní náklady. Těmto nevýhodám lze však předejít. Proto je vhodné nepodcenit přípravu a tím snížit případné náklady na minimum.

Součástí této kapitoly bylo také krátké zhodnocení některých členských států EU, které rovněž nejsou v eurozóně. Konkrétně byl posouzen stav příprav Bulharska a Chorvatska. Tyto dva státy se staly v roce 2020 novými členy ERM II a plánují zavést evropskou měnu. Průběžné přípravy u obou států probíhají, stále však nedosahují na úroveň splnění veškerých přístupových podmínek. Specifické postavení má v EU Švédsko, proto bylo rovněž zmíněno. Švédsko záměrně nesplňuje konvergenční kritéria, a tudíž zůstává mimo eurozónu. Toto jednání má stát podloženo negativním výsledkem z celostátního referenda. ČR by touto cestou mohla jít také, není to však doporučováno.

Stěžejním cílem práce byla analýza připravenosti ČR přijmout euro jako svou zákonnou měnu. Zde bylo nejprve zhodnoceno plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií. Těchto pět vstupních podmínek je obsažených v čl. 140 SFEU a mají suspenzivní charakter. Kritérium cenové stability nebylo v posledních dvou letech splněno a neočekává se splnění ani pro letošní rok. Naopak kritérium úrokových sazeb bylo v tomto

desetiletí vždy splněno s velkou rezervou a mělo by to tak být i nadále. Poslední měnové kritérium směnného kurzu prozatím nelze formálně plnit, protože ČR nevstoupila do mechanismu ERM II. Podání žádosti o vstup se v nejbližší době neočekává. Fiskální kritérium veřejného deficitu nebylo v roce 2020 po sedmi letech splněno. Naopak kritérium veřejného dluhu je charakteristické každoročním plněním. Pro obě fiskální kritéria je obtížné vytvářet predikce na rok 2021 z důvodu nepředvídatelné situace v době pandemie. Z tohoto vyplývá formální nesplnění konvergenčních kritérií. Co se týče reálné konvergence, i zde je mnoho důvodů, proč nespěchat se zavedením eura. Výrazné riziko skýtá dlouhodobá neudržitelnost veřejných financí a nedostatečná cenová konvergence ve vztahu k eurozóně. Oproti tomu je zde pozitivum ve vysoké otevřenosti ekonomiky ČR, vysoká obchodní a vlastnická provázanost se státy eurozóny a rovněž cyklická sladěnost s eurozónou.

V současné době během pandemie Covid-19 je náročné předvídat hospodářský a ekonomický vývoj ČR. Především oblast veřejných financí je nyní jedna velká neznámá pro budoucí vývoj země. Z dostupných dat je zřejmé, že ČR je na tom nejhůře za posledních několik let. Z tohoto důvodu není možné předpokládat plnění konvergenčních kritérií v nejbližších době. Tímto se termín přijetí eura odkládá do vzdálené budoucnosti.

Třetím dílčím cílem bylo popsat nezbytné legislativní úpravy a přijetí nových zákonů v přípravné fázi před zavedením eura v ČR. Zásadní bude vznik *Obecného zákona o zavedení eura*, který bude primárním právním předpisem této problematiky. Dále bude nutné provést novelizaci zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance a v této souvislosti i úpravu Ústavy ČR. Na závěr byl uveden teoretický postup procesu přijetí v posledním roce před přistoupením k euru.

I přesto, že jsem dříve byla odpůrkyní eura, během psaní této práce jsem změnila názor. Můj postoj byl ovlivněn mým okolím a nedostatečnou informovaností. Z tohoto důvodu zastávám názor, aby byli občané ČR důkladně seznámeni s celou problematikou před přistoupením k eurozóně. Z vyhodnocení cíle bakalářské práce vyplývá, že Česká republika ještě není připravena na vstup do eurozóny. Dle mého názoru by se nemělo dlouho čekat a přistoupit k euru hned, jak to bude možné. Eura není třeba se příliš obávat a mnohým z nás přinese velké výhody.

I. Summary

The bachelor's thesis introduces the issue of the theoretical adoption of the Euro in the Czech Republic to which the country was undertaken in the process of accession to the European Union in 2004. There is not fixed date for joining the Euro Area yet, despite meeting part of requirements in the past. The presumption of Euro acceptance is the government decision and to fulfil the criteria. The main aim is to give a detailed description of the process of the switching to the Euro Area with all economic and legal aspect.

The thesis describes the history of the Economic and Monetary Union, its current situation, scenarios of adoption and national plan. There are answered the issues of when and how it will be the most profitable way to adopt the Euro and what are the main benefits and risks. In conclusion, there is described and analysed the process of fulfilment of the Maastricht convergence criteria and amendment arising from the transition to the single currency.

Key words: European Union, Euro Area, single currency, Economic and Monetary Union, Maastricht criteria, National Euro Changeover Plan

II. Přehled použité literatury

- Arnoštová, K. (2020). Letošní konvergenční zprávy a vstup Bulharska a Chorvatska do ERM II [Online]. In *Česká národní banka*. Praha. Retrieved from https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Letosni-konvergenzni-zpravy-a-vstup-Bulharska-a-Chorvatska-do-ERM-II
- Brettonwoodský systém [Online]. (2020). In *Wikipedia: the free encyclopedia*. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation. Retrieved from https://cs.wikipedia.org/wiki/Brettonwoodsk%C3%BD_syst%C3%A9m
- Brooks, R., & Fortun, J. (2020). Eurozone Output Gaps and the COVID-19 Shock [Online]. *Intereconomics*, 55(5), 291-296. <https://doi.org/10.1007/s10272-020-0918-9>
- Búry, T. (2010). Maastrichtská kritéria a jejich kritika [Online].
- Bydžovská, M., & Priknerová, L. (2016). Jaké jsou výhody a nevýhody eura? Anketa mezi europoslanci [Online]. In *Euroskop.cz*. Praha. Retrieved from <https://www.euroskop.cz/8801/26864/clanek/jake-jsou-vyhody-a-nevyhody-eura-anketa-mezi-europoslanci/>
- Co je Brettonwoodský měnový systém [Online]. (2000-2020). In *peníze.cz*. Retrieved from <https://www.penize.cz/slovník/brettonwoodsky-menovy-system>
- Čech, Z., & Komárek, L. (2002). Kurzová konvergence a vstup do eurozóny: Existuje pro kandidátské země možnost volby? [Online]. *Finance a úvěr*, 52(6), 337. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/6363489.pdf>
- Česká národní banka. (2020). Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou. Praha.

- Dědek, O. (2013a). Ochrana eurobankovek [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurobankovky-a-euromince/ochrana-eurobankovek>
- Dědek, O. (2013b). Kritérium cenové stability [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-cenove-stability>
- Dědek, O. (2013c). Kritérium úrokových sazeb [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-urokovych-sazeb>
- Dědek, O. (2013d). Kritérium směnného kurzu [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-smenneho-kurzu>
- Dědek, O. (2013e). Kritérium veřejného deficitu [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-deficitu>
- Dědek, O. (2013f). Kritérium veřejného dluhu [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-verejneho-dluhu>
- Dědek, O. (2013g). Hlavní principy [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura/hlavni-principy>
- Dědek, O. (2013h). Scénář přijetí eura [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura/scenar-prijeti-eura>

- Dědek, O. (2013i). Výhody pro podniky [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/vyhody-pro-podniky>
- Dědek, O. (2013j). Makroekonomické přínosy [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/makroekonomicke-prinosy>
- Dědek, O. (2013k). Náklady a rizika [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/naklady-a-rizika>
- Dědek, O. (2013l). Přepočtení peněžních částek [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura/prepocet-peneznich-castek>
- Dědek, O. (2013m). Přepočtení peněžních částek [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura/prepocet-peneznich-castek>
- Dědek, O. (2014a). Brettonwoodský řád [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/brettonwoodsky-rad>
- Dědek, O. (2014b). Evropský měnový systém [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/evropsky-menovy-system>
- Dědek, O. (2014c). Měnová strategie ECB [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/menova-strategie-ecb>

- Dědek, O. (2014d). Nezávislost a odpovědnost [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/evropska-centralni-banka/nezavislost-a-odpovednost>
- Dědek, O. (2014e). Procedura přijetí eura [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/narodni-plan-zavedeni-eura/procedura-prijeti-eura>
- Dědek, O. (2018). Národní plán zavedení eura v ČR [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/narodni-plan-zavedeni-eura-v-cr>
- Doliak, M., & Karmažin, B. (2009). Vplyv zavedenia eura na infláciu v Slovenskej republike v januári 2009 [Online]. *Cenový vývoj*, 17(3), 14-18. Retrieved from file:///C:/Users/klask/Downloads/Euro-NKS_2010-06-29_M-Doliak-a-B-Karmazin-Vplyv-zavedenia-eura-na-inflaciu-v-Slovenskej-republike.pdf
- ECB a ESCB [Online]. (2020). In *Česká národní banka*. Praha. Retrieved from https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni-vztahy/ecb-a-escb/
- ERM II – the EU's Exchange Rate Mechanism [Online]. (1995-2020). In *European Commission*. Brussels. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/euro-area/introducing-euro/adoption-fixed-euro-conversion-rate/erm-ii-eus-exchange-rate-mechanism_en
- Euro [Online]. (2020). In *Wikipedia: the free encyclopedia*. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation. Retrieved from <https://cs.wikipedia.org/wiki/Euro>
- Euro a ČR [Online]. (2005-2020). In *Euroskop.cz*. Praha. Retrieved from https://www.euroskop.cz/331/471/clanek/casto-kladene-dotazy/#jak_dlouho_budou_platit_soucasne

- Evropská komise. (2020). Konvergenční zpráva za rok 2020. Brusel.
- Fiala, P., Krutílek, O., & Pitrová, M. (2018). *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK).
- Jak se změny úrokových sazeb promítají do ekonomiky? [Online]. (2021). In *Česká národní banka*. Praha. Retrieved from <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Jak-se-zmeny-urokovych-sazeb-promitaji-do-ekonomiky/>
- Janáčková, S. (2014). *Peripetie české ekonomiky a měny, aneb, Nedejme si vnútit euro*. Praha: Institut Václava Klause.
- Kalabis, Z. (2019). Měnový „had v tunelu“ a červ v hadovi. Aneb o vývoji měnových kurzů EU [Online]. In *Měšec.cz*. Praha. Retrieved from <https://www.mesec.cz/clanky/menovy-had-v-tunelu-a-cerv-v-hadovi-aneb-o-vyvoji-menovych-kurzu-eu/>
- Král, P. (2020). Maastrichtská kritéria a Analýzy sladění [Online]. *Česká národní banka*. Praha. Retrieved from https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/vlog-cnb/Maastrichtska-kriteria-a-Analyzy-sladenosti/
- Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium [Online]. (2020). In *Česká národní banka*. Praha. Retrieved from <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-inflaci/tematicke-prilohy-a-boxy/Kurzovy-mechanismus-ERM-II-a-kurzove-konvergenzni-kriterium/>
- Mertlík, P. (2008). *Zájem České republiky a přijetí společné evropské měny: přepis příspěvků z IV. konference Evropské fórum podnikání : Praha, Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR : 17. září 2008*. Praha: Vzdělávací středisko na podporu demokracie.
- Ministerstvo financí ČR. (2007). Národní plán zavedení eura v České republice. Praha.

- Ministerstvo financí ČR. (2008). Scénáře přijetí eura [Online]. In *BusinessInfo.cz*. Praha. Retrieved from <https://www.businessinfo.cz/navody/scenare-prijeti-eura/>
- Ministerstvo financí ČR, & Česká národní banka. (2020). Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou. Praha.
- Mocek, M. (2003). Švédové odmítli euro [Online]. In *iDnes.cz*. Praha. Retrieved from https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/svedove-odmitli-euro.A030912_183648_eko_euro_klu
- Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR. (2006). Volba scénáře zavedení eura v České republice. Praha.
- Nařízení rady (ES) č. 1103/97, o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura. (1997).
- Nařízení rady (ES) č. 2866/98, o přepočítacích koeficientech mezi eurem a měnami členských států přijímajících euro. (1998).
- Nařízení rady (ES) č. 974/98, o zavedení eura. (1998).
- Odbor 35 Ministerstva financí ČR. (2007). Obecný zákon o zavedení eura v České republice - základní principy. Praha.
- Odbor 37. (2020). Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou [Online]. In *Ministerstvo financí ČR*. Praha. Retrieved from <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr/2020/vyhodnoceni-plneni-maastrichtskych-konve-40143>
- Odbor 53. (2007). Plán zavedení eura [Online]. In *Ministerstvo financí ČR*. Praha. Retrieved from <https://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/regulace/pristoupeni-cr-k-eurozone/plan-zavedeni-eura>

- Pečinková, I. (ed.). (2008). *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK).
- Placák, P. (2005-2020). Evropská měna [Online]. In *Euroskop.cz*. Praha. Retrieved from <https://www.euroskop.cz/52/sekce/evropska-mena/>
- Plánované přijetí eura zlepšilo Slovensku rating na A+ [Online]. (2008). Retrieved from <https://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-evropa/c1-25915560-planovane-prijeti-eura->
- Prouza, T. (2006). Euro přijde velkým třeskem [Online]. *Peníze.cz*. Retrieved from <https://www.penize.cz/svetova-ekonomika/18464-euro-prijde-velkym-treskem>
- Sarrazin, T. (2013). *Evropa euro nepotřebuje: jak nás politické vizionářství zavedlo do krize*. Praha: Academia.
- Sekce 07. (2020). Plnění maastrichtských kritérií [Online]. In *Zavedení eura v České republice*. Praha. Retrieved from <https://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/vladni-materialy/plneni-maastrichtskych-kriterii>
- Scheinert, C., & Rakić, D. (2020). Historie hospodářské a měnové unie [Online]. Retrieved from <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/79/historie-hospodarske-a-menove-unie>
- Sokolská, I. (2020). Maastrichtská smlouva a Amsterodamská smlouva [Online]. In *Evropský parlament: Fakta a čísla o Evropské unii*. Retrieved from <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/3/maastrichtska-smlouva-a-amsterodamska-smlouva>
- Stiglitz, J. (2017). *Euro: společná měna jako hrozba pro budoucnost Evropy*. Praha: Knižní klub.

- Šaroch, S., & Marková, J. (eds.), Cahlík, T. (2004). *Ekonomika České republiky v novém prostoru Evropské unie*. Praha: G plus G.
- Tomášek, M. (2004). *Evropské měnové právo*. Praha: C.H. Beck.
- Tomášek, M. (2005). Euro si asi vyžádá změny v Ústavě [Online]. Retrieved from <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/euro-si-asi-vyzada-zmeny-v-ustave/163638>
- Tomášek, M., Týč, V., & Malenovský, J. (2013). *Právo Evropské unie*. Praha: Leges.
- Vasiloui, I. (2019). Expanding the Eurozone. The stage of economic convergence for Bulgaria, Czech Republic, Croatia, Hungary, Poland and Romania [Online]. *Theoretical and Applied Economics*, 8(4), 18. Retrieved from <http://store.ectap.ro/articole/1416.pdf>
- Vláda ČR. (2020). Historie eurozóny [Online]. In *Euroskop.cz*. Retrieved from <https://www.euroskop.cz/319/sekce/historie-eurozony/>
- Weigl, J. (2020). Važme si vlastní měny, oslabení jejího kurzu nám dnes pomáhá [Online]. In *Institut Václava Klause*. Praha. Retrieved from <https://www.institutvk.cz/clanky/1562.html>
- Wolf, H. (2012). Eurozone entry criteria after the crisis [Online]. *International Economics and Economic Policy*, 9(1), 1-6. <https://doi.org/10.1007/s10368-012-0205-8>
- Základní informace o EU [Online]. (2020). In *Evropská unie*. Retrieved from https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_cs
- Zastoupení Evropské komise v ČR. (2003). Měnová unie a jednotná měna [Online]. In *BusinessInfo.cz*. Retrieved from <https://www.businessinfo.cz/navody/menova-unie-a-jednotna-mena/?rtc=2%3Frtc%3D2>

III. Seznam tabulek, obrázků a grafů

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přepočítací koeficienty ze 31. 12. 1998.....	14
Tabulka 2: Plnění kritérií dle tří posledních konvergenčních zpráv EK.....	35
Tabulka 3: Harmonizovaný index spotřebitelských cen (v %).....	38
Tabulka 4: Dlouhodobé úrokové sazby státních dluhopisů za posledních 10 let.....	39
Tabulka 5: Saldo sektoru vládních institucí za posledních 10 let.....	41
Tabulka 6: Dluh sektoru vládních institucí za posledních 10 let.....	41

Seznam obrázků

Obrázek 1: Členské státy EU 1958-2013.....	8
Obrázek 2: Vývoj evropské integrace až k přijetí eura.....	8
Obrázek 3: Stádia hospodářské a měnové unie.....	13
Obrázek 4: Plnění kurzového kritéria.....	22
Obrázek 5: Hypotetický příklad plnění kurzového kritéria v ERM II s flukuačním pásmem $\pm 15\%$	23
Obrázek 6: Scénář "Velký třesk".....	29
Obrázek 7: Madridský scénář.....	30
Obrázek 8: Scénář "Phasing-out".....	30
Obrázek 9: Procedurální diagram zavedení eura.....	52

Seznam grafů

Graf 1: Podíl eura na globálních platbách - 2017.....	17
Graf 2: Inflace v eurozóně 1999-2020.....	19
Graf 3: Průměrná míra inflace v posledních 10 letech.....	38
Graf 4: Dlouhodobé úrokové sazby státních dluhopisů za posledních 10 let.....	39
Graf 5: Nominální měnový kurz CZK/EUR.....	40
Graf 6: Růst reálného HDP v ČR a eurozóně (meziročně v %).....	42
Graf 7: Strukturální podobnost ve vztahu k eurozóně.....	43
Graf 8: Index průmyslové produkce (meziročně v %).....	43
Graf 9: Cenová hladina HDP (EA=100).....	44
Graf 10: Beveridgeova křivka.....	45